

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH, PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2010

**LUCIE
ŘÁDOVÁ**

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Pedagogická fakulta
Katedra: Pedagogiky a psychologie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Fungování center Basic a LITE v České republice

Vedoucí práce: Mgr. Jana Kouřilová
Vypracovala: Lucie Řádová

České Budějovice 2010

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

Autorka: Lucie Řádová

Název práce: Fungování center Basic a LITE v České republice

Studijní obor: Učitelství anglického a francouzského jazyka pro 2.
stupeň ZŠ

Rok obhajoby: 2011

Počet stran: 89

Vedoucí: Mgr. Jana Kouřilová

Klíčová slova: Aplikovaná, Basic, Hubbard, LITE, scholastika, studijní
technologie

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Thesis.Hz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Lucie Řádová

Poděkování:

Děkuji paní Mgr. Janě Kouřilové za metodickou pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování této diplomové práce.

Lucie Řádová

OBSAH

I. ÚVOD	8
II. PRAKTICKÁ ČÁST	9
1. SPECIFICKÉ PORUCHY UČENÍ	9
1.1. ZÁKLADNÍ DRUHY PORUCH UČENÍ.....	10
1.2. REEDUKACE.....	13
2. ALTERNATIVNÍ PŘÍSTUPY K VÝUCE	15
2.1. MONTESSORIOVSKÁ PEDAGOGIKA.....	16
2.2. WALDORFSKÁ PEDAGOGIKA	19
3. LAFAYETTE RONALD HUBBARD.....	21
3.1. L. R. HUBBARD A VZDĚLÁNÍ.....	21
3.2. HUBBARDOVA STUDIJNÍ TECHNOLOGIE	22
4. APLIKOVANÁ SCHOLASTIKA	24
4.1. VYMEZENÍ POJMU APLIKOVANÁ SCHOLASTIKA.....	24
4.1.1. <i>Studijní technologie - nástroj Aplikované scholastiky</i>	25
4.2. APLIKOVANÁ SCHOLASTIKA VE SVĚTĚ	27
4.2.1. <i>Aplikovaná scholastika v Evropě</i>	30
4.3. HISTORIE APLIKOVANÉ SCHOLASTIKY V ČESKÉ REPUBLICE	31
4.4. STUDIJNÍ CENTRUM BASIC	32
4.5. ANGLICKÉ ŠKOLY LITE	33
4.6. ORGANIZAČNÍ CHOD CENTER BASIC A ŠKOL LITE	33
5. STUDIJNÍ TECHNOLOGIE VYUŽÍVANÁ V CENTRECH BASIC A VE ŠKOLÁCH LITE.....	36
5.1. NÁSTIN STUDIJNÍ TECHNOLOGIE.....	36
5.2. METODY VÝUKY POUŽÍVANÉ V CENTRECH BASIC	40
5.2.1. <i>Studijní materiály</i>	41
5.2.2. <i>Doučující</i>	43
5.3. METODY POUŽÍVANÉ V ANGLICKÝCH ŠKOLÁCH LITE	44
5.3.1. <i>Rozřazení studentů</i>	44
5.3.2. <i>Nabízené služby a jejich organizace</i>	44
5.3.3. <i>Učitelé</i>	45
5.3.4. <i>Metoda používaná v LITE</i>	45
III. PRAKTICKÁ ČÁST	47
6. VYUČOVACÍ HODINA V CENTRU BASIC.....	47
7. VYUČOVACÍ HODINA V ANGLICKÉ ŠKOLE LITE.....	49
7. VYUČOVACÍ HODINA V ANGLICKÉ ŠKOLE LITE.....	50
8. VÝZKUM FUNGOVÁNÍ CENTER BASIC.....	55
A JAZYKOVÝCH ŠKOL LITE V ČR.....	55
8.1. CENTRA BASIC – ŘEDITELÉ.....	55
8.1.1. <i>Dílčí cíl šetření:</i>	55
8.1.2. <i>Použitá metoda:</i>	55
8.1.3. <i>Zpracování a analýza získaných dat:</i>	56
8.1.4. <i>Zpracování odpovědí respondentů:</i>	56
8.2. ANGLICKÉ ŠKOLY LITE – ŘEDITELÉ	57
8.2.1. <i>Dílčí cíl šetření:</i>	57
8.2.2. <i>Použitá metoda:</i>	57
8.2.3. <i>Zpracování odpovědí respondentů:</i>	57

8.3. CENTRA BASIC – UČITELÉ	59
8.3.1. <i>Dílčí cíl šetření:</i>	59
8.3.2. <i>Použitá metoda:</i>	59
8.3.3. <i>Zpracování údajů:</i>	59
8.4. ANGLICKÉ ŠKOLY LITE – UČITELÉ	62
8.4.1. <i>Dílčí cíl šetření:</i>	62
8.4.2. <i>Použitá metoda:</i>	62
8.5. CENTRA BASIC – RODIČE.....	64
8.5.1. <i>Dílčí cíl výzkumu:</i>	64
8.5.2. <i>Použitá metoda:</i>	64
8.5.3. <i>Zpracování údajů:</i>	64
8.6. CENTRUM BASIC – DĚTI:.....	67
8.6.1. <i>Dílčí cíl šetření:</i>	67
8.6.2. <i>Použitá metoda:</i>	67
8.6.3. <i>Zpracování údajů:</i>	67
8.7. ANGLICKÉ ŠKOLY LITE – STUDENTI	68
8.7.1. <i>Dílčí cíl šetření:</i>	68
8.7.2. <i>Použitá metoda:</i>	68
8.7.3. <i>Zpracování údajů:</i>	68
9. DALŠÍ AKTIVITY NABÍZENÉ CENTRY BASIC	70
9.1. PŘEDNÁŠKA PRO VEŘEJNOST	70
9.2. SEMINÁŘ PRO RODIČE O KOMUNIKACI S DĚTI.....	72
9.3. CO STUDENTI A RODIČE NAPSALI PO DOUČOVÁNÍ.....	75
10. SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
IV. ZÁVĚR	
ANOTACE	
SEZNAM LITERATURY	
PŘÍLOHY	

I. Úvod

V předložené práci se budu věnovat problematice doučování dětí a studentů v centrech Basic a výuce anglického jazyka v jazykových školách LITE. Téma jsem si vybrala proto, že škola hraje důležitou roli v životě každého člověka. Ne každý však na ni má jen dobré vzpomínky. Jsou děti, u kterých vstup do školy znamenal začátek určitých problémů. Je proto důležité těmto dětem včas pomoci, aby se jejich špatné zkušenosti ze školy dále neprohlubovaly.

Jak toho ale docílit? Takovéto otázky si učitel klade pokaždé, když je nucen čelit každodenní realitě ve třídě.

Jednou z možností by mohlo být systematické a cíleně zaměřené doučování, a to takové, které by pomohlo studentovi „dostat se“ znovu do výuky, pochopit, co bylo nepochopeno, a v případě nějakých kázeňských problémů dostat nástroj, jak svůj život uřídit.

V průběhu studia na pedagogické fakultě jsem se dostala do centra Basic a měla jsem možnost prostudovat si *Základní studijní příručku* od L.R.Hubbarda. Zdálo se, že mi tato technologie může doplnit mé studijní poznatky, zvláště ty, které se týkaly výuky cizích jazyků. Zkusila jsem ji proto zařadit do praktické výuky. V té době jsem vyučovala angličtinu a francouzštinu na státním gymnáziu. Měla jsem zároveň možnost dva měsíce vyučovat v jazykové škole LITE.

Ve své práci popíši fungování Basic center a jazykových škol LITE. Zaměřím se zejména na způsoby jejich práce se studenty a na specifika využívaných metod, na jejich možnosti i omezení. V praktické části se pomocí dotazníkového šetření a rozhovorů pokusím o zmapování stávající situace center Basic a jazykových škol LITE v České republice. Budu se podrobněji věnovat tomu, jak v centrech probíhá doučování, jaké další možnosti Basic nabízí a co studentům může nabídnout. Uvedu nejen názory studentů, ale i jejich rodičů.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1. Specifické poruchy učení

Chceme-li mluvit o pomoci s učením, je nutné alespoň nastínit poruchy učení, s kterými se centra Basic, jak tvrdí, úspěšně potýkají. Jaká je ovšem realita? Přijde-li dítě s diagnózou dyslexie, opravdu centra zvládnou nápravu?

Specifické poruchy učení je souhrnné označení pro různorodé skupiny poruch, které se projevují zřetelnými obtížemi při nabývání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání. Poruchy mají individuální charakter, mohou vznikat na podkladě dysfunkce centrální nervové soustavy. Obecně platí, že poruchy učení zasahují psychiku člověka a prolínají se do sféry sociální a psychologické.¹

Specifické poruchy učení zasahují hluboko do minulosti, pojí se k lidskému vzdělávání. Týkají se vysokého procenta dětské populace. Výskyt jedinců trpících specifickou poruchou učení je těžké vyčíslit. U nás se uvádí přibližně 2-4 % jedinců, přičemž u chlapců je výskyt 3x častější než u dívek.²

Specifické poruchy učení představují potíže při učení, které se spojují se schopností mozku přijímat, zpracovávat, analyzovat nebo uchovávat informace. To znamená, že inteligence v tomto vůbec nehraje nebo nemusí hrát roli. Jde spíše o oblast paměti a učení než inteligenci. Naopak děti s těmito vadami mají často rozumovou úroveň průměrnou či až nadprůměrnou.

Existuje několik druhů poruch učení, jež se často navíc spojují s poruchami koncentrace. Jde především o potíže v oblasti čtení, psaní a počítání. Většina dětí či studentů s těmito potížemi se potýká s více než pouze s jedním typem poruchy. Setkáváme se proto s kombinacemi dvou či více druhů (například potíže v psaní a čtení zároveň).

¹ M. Bartoňová, *Kapitoly ze specifických poruch učení*, Brno : Masarykova univerzita 2004, s.144.

² Tamtéž, s. 114.

Poruchy učení způsobují selhávání žáka ve školních výkonech a promítají se do jeho práce. Znemožňují mu přiměřeně reagovat, porozumět pokynům vyučujícího a plnit zadané úkoly v normálním tempu. Opakované neúspěchy vyvolávají v dítěti stavy úzkosti, frustrace, pocity strachu, které jsou mnohdy mnohem horší než porucha sama.

Poruchy učení ovlivňují osobnost dítěte a často i situaci v rodině. Jsou závažnou překážkou při osvojování vědomostí, ale při jejich včasném zjištění a kvalitní reedukační péči a podpoře člověka s touto poruchou může dojít ke zmírnění či úplnému odstranění vzdělávacích obtíží.

1.1. Základní druhy poruch učení

1.Dyslexie – Specifická vývojová dyslexie je porucha projevující se neschopností naučit se číst i přesto, že se dítěti dostává běžného výukového vedení, že má přiměřenou inteligenci a sociokulturní příležitosti. Je podmíněna poruchami v základních poznávacích schopnostech, přičemž tyto poruchy jsou často konstitučního původu. Dyslexií může být postiženo každé dítě, které je úrovní svých intelektových schopností schopno školního vzdělávání. Objevuje se u dětí obvykle od samého začátku školní docházky a projevuje se tím, že úroveň čtení je v nápadném rozporu se zjištěnou úrovní intelektových schopností dítěte. Není způsobena primárně ani poruchou intelektového vývoje, ani defekty smyslovými, pohybovými či vnějšími sociálními nebo ekonomickými činiteli, ale může se s nimi vyskytnout společně.³

2.Dysortografie – Specifická porucha pravopisu, vyskytující se velice často ve spojení s dyslexií. Tato porucha nepostihuje celou oblast gramatiky jazyka, ale týká se tzv. specifických dysortografických jevů. Žák v písemném projevu vynechává či zaměňuje tvarově podobná písmena. Objevují se inverze, zkomoleniny, chyby z artikulační neobratnosti, nesprávné umístění nebo vynechané vyznačení délek samohlásek, chyby v měkčení. Porucha negativně ovlivňuje proces aplikace gramatického učiva. Na správné napsání potřebuje více času než ostatní žáci. Je

³ Z. Křivánek – R. Wildová, *Didaktika prvopočátečního čtení a psaní*, Praha 1998, s. 99.

důležité poskytnout těmto žákům možnost ústního zkoušení i práci bez časového tlaku.⁴

3.Dysgrafie – porucha grafického projevu, dítě píše hranatě, „drápe“. Často je přítomna nechuť dětí kreslit nebo stříhat, protože to vyžaduje přesnou práci prstů, které nejsou schopny.

Dysgrafie postihuje zejména celkovou úpravu písemného projevu, osvojování jednotlivých písmen, napodobení tvaru, spojení hlásky s písmenem a řazení písmen. Žáci s touto poruchou se dlouho nemohou naučit dodržení lineatury, výšky písma. Píší pomalu, namáhavě, jejich přílišná koncentrace na grafickou stránku písemného projevu často způsobuje neschopnost soustředit se na pravopisné jevy. Časté je u žáků vadné držení psacího náčiní. Je nutné, aby učitel věděl, že v případě delšího selhávání má možnost žákovi poskytnout práci na počítači či psacím stroji.

4.Dyskalkulie – specifická porucha matematických schopností. Podle charakteru potíží dělíme tuto poruchu na několik typů:

a) praktognostická dyskalkulie - narušení matematické manipulace s předměty nebo nakreslenými symboly. Dítě nedospívá k pojmu číslo, v geometrii neumí seřadit různě dlouhé předměty podle velikosti či diferencovat geometrické tvary.

b) verbální dyskalkulie - projevuje se problémy dítěte při označování množství a počtu předmětů, operačních znaků a matematických úkonů. Dítě není schopno vyjmenovat řadu čísel od největšího k nejmenšímu, řadu sudých či lichých čísel. Má potíže v osvojení matematického slovníku.

c) lexická dyskalkulie - projevuje se neschopností číst číslice, čísla, operační symboly. V nejtěžších případech není dítě schopno přečíst ani izolované číslice a operační znaky, při lehčí formě mu dělá potíže číst například vícemístná čísla s nulami uprostřed nebo napsaná svisle.

⁴ M. Bartoňová – M. Vítková, *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se specifickými potřebami*, Brno 2007, s.156.

d) *grafická dyskalkulie* - neschopnost psát matematické znaky. Dítě má potíže při psaní číslic formou diktátu nebo přepisu, při psaní vícemístných čísel, píše v opačném pořadí, zapomíná psát nuly.

e) *operační dyskalkulie* – projevuje se poruchou schopností provádět matematické operace - sčítat, odčítat, násobit, dělit. To se projevuje zvláště při počítání delších řad čísel.

f) *ideognostická dyskalkulie* - porucha především v chápání matematických pojmů a vztahů mezi nimi. Dítě například umí napsat číslo 6, ale neuvědomuje si, že je to stejné jako $5+1$.

5. Dyspinxie – Je specifická porucha kreslení, která je charakteristická nízkou úrovní kresby. Dítě zachází s tužkou neobratně, tvrdě, nedokáže převést svou představu z trojrozměrného prostoru na dvojrozměrný papír a má potíže s pochopením perspektivy.⁵

6. Dysmuzie - specifická porucha postihující schopnost vnímání reprodukce hudby. Projevuje se potížemi v rozlišování tónů, dítě si nepamatuje melodii, nerozlišuje a není schopno reprodukovat rytmus.

7. Dyspraxie - specifická porucha obratnosti, která neumožňuje vykonávat složité úkony. Může se projevit jak při běžných denních činnostech, tak ve vyučování. Jejich obtíže se projevují nejen při psaní, kreslení, ale také v tělesné výchově i při pracovních činnostech a při mluvení.

U specifických poruch učení se setkáváme se spoustou různých projevů a příčin, proto se musí počítat s různými soubory příznaků u jednotlivých dětí.

Nutností je včasné odhalení SPU, jejich diagnostika, zajištění reedukační péče a podpory.

⁵ M. Bartoňová – M. Vítková, *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se specifickými potřebami*, Brno 2007, s. 157.

1.2. Reedukace

Když je dítě diagnostikováno specifickou poruchou učení, potřebuje od svých učitelů a rodičů podporu a povzbuzení. Protože i když si to rodiče neuvědomují, začíná diagnostikováním jejich dítěte dlouhá a namáhavá cesta reedukace.

Reedukační péče je prováděna kvalifikovaným personálem, mezi který patří psycholog, speciální pedagog a asistenti, kteří jsou řádně vyškoleni. Všechny nápravné metody vycházejí z metod diagnostických - forma vzdělávání pak vychází z doporučení pedagogicko-psychologické poradny na základě posouzení schopností a obtíží dítěte.

Zásady, které Zdeněk Matějček prosazuje při reedukaci, jsou následující:

- trpělivost, klid a optimistický výhled do budoucnosti
- nešetřit povzbuzením, pochvalou a oceněním za dobré výkony
- nedopustit, aby se dítě naučilo něčemu špatně
- pokud je to možné, spolupracujeme s dítětem
- málo a často
- využít zájmu dítěte
- hodně pohybu
- nepřipustit, aby vznikl u dítěte pocit méněcennosti
- vyloučit všechny rušivé podmínky
- výkony dítěte hodnotit spravedlivě
- vytvořit ovzduší spolupráce
- spolupráce rodiny a školy apod.

Přístup učitele k diagnostikovanému žákovi je velice důležitý. Učitel by měl mít na paměti, že postup nemusí být rychlý, měl by mít hodně trpělivosti a být ve svém projevu klidný a mírný, aby žáka zbytečně nerozrušoval. Učitel při nápravě žáka hraje jednu z klíčových rolí.

Podle platné legislativy dnes existují tyto možnosti péče o žáky diagnostikované SPU:

- 1. Individuální péče prováděná v rámci vyučování učitelem kmenové třídy -** tato forma péče se uplatňuje u mírnějších forem poruchy v rámci třídy základní školy. Učitel by měl mít základní vědomosti a dovednosti v dané problematice, měl by vytvořit co nejlepší podmínky pro reedukační postupy.
- 2. Individuální péče prováděná učitelem -** učitel je absolventem speciálního kurzu. Péči zajišťuje také speciální pedagog. Působí ve třídě základní školy, vede dyslektické kroužky, reedukační péči a své postupy konzultuje s poradenskými pracovišti.
- 3. Třídy individuální péče, jež jsou zřizovány při základních školách -** do těchto tříd dítě dochází v průběhu dne. Jedná se nejčastěji o hodiny českého jazyka se zaměřením na reedukační péči. Po vyučovací hodině se žák vrací do své kmenové třídy. Reedukační péči zajišťuje speciální pedagog.
- 4. Cestující učitel -** je většinou pracovník pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra. Dochází do základní školy, kde v průběhu vyučování provádí reedukační péči. Reedukační péči zajišťuje před a po vyučování.
- 5. Třídy pro žáky s poruchami učení a chování -** v těchto třídách je snížený počet žáků. Výuka je realizována speciálním pedagogem. Třídy se zřizují při základních školách a preferuje se v nich individuální přístup ke každému žákovi. Reedukační péče tak může probíhat v průběhu celého edukačního procesu.
- 6. Základní školy pro žáky s poruchami učení -** o dítě se stará tým odborníků, který zajišťuje individuální i speciální péči.
- 7. Individuální a skupinová péče –** probíhá v pedagogicko-psychologické poradně (PPP), speciálně pedagogickém centru (SPC) či v Dys-centru. Tato reedukace je propojena i s rodiči, kteří se mohou aktivně účastnit, což je velice motivující jak pro žáka, tak i pro rodiče samotného.

2. Alternativní přístupy k výuce

Myslím, že naše školy pomáhají spoluutvářet lidi vzdělané a chytré. Někdy jim ale chybí moudrost, sociální citění a schopnost spolupracovat nebo domluvit se mezi sebou. Umí se perfektně něco naučit nazpaměť, ale samostatně nad něčím přemýšlet nebo vést o něčem rozpravu je pro ně často obtížné.

I když vše umíme, přijde tréma a stud. Stává se, že nedokážeme mluvit s nikým jiným – jen se sebou samým. Vše, co umíme, přijde v niveč, protože se to nikdo nedozví. Našemu úspěchu v životě v tu chvíli nebrání naše neznalost dat, ale neschopnost být klidný před tabulí a mluvit ke spolužákům či neschopnost projevit svůj názor v debatě. I přestože studentův názor na danou věc může být naprosto správný, student ho neprojeví a raději mlčí. Může cítit, že v minulosti, když svůj názor projevil, byl příliš záporně hodnocen, a tak se nechce projevovat.

Tyto schopnosti, i když o nich čteme, se čtením nenaučíme. Úspěšný život s praktickým užíváním získaných vědomostí se dostaví, pokud je dítě již od dětství učeno, jak se chovat v určitých situacích.

Některé z nevýhod tradičního školství:

- převažuje často intelektuální činnost, nedává se prostor komplexnímu rozvoji osobnosti
- ve vyučování je málo praktických činností, málo praxe, moc teorie
- někdy ve škole vzniká víc nátlaku, než je nutné, a potlačuje se tak kreativita u studentů
- výuka často probíhá autoritářsky
- v hodinách chybí prostor na spolupráci, je třeba víc práce ve skupinách
- nezbývá čas věnovat se dostatečně dětem s poruchami učení

Vyplňují tyto nedostatky alespoň z části centra Basic? Na toto se v této práci budu také snažit najít odpověď. Je ale zcela jisté, že tuto mezeru vyplňují jiné alternativní školy působící v ČR. Uvedu zde ty u nás nejvíce rozšířené a jejich principy.

Rodič, který se rozhoduje, jakou školu pro své dítě zvolit, by měl vědět i o alternativních školách. Mnoho rysů, které mají tyto školy, převzala centra Basic a

s úspěchem je používají. Důraz je kladen na kreativitu, naopak se neobjevuje autoritářský přístup k doučování. Dbá se na to, aby dítě mělo komplexní znalosti a aby se rozvíjelo i po sociální stránce. Již třída sama vám připomene alternativní přístup: u stolu je na sezení gymnastický míč, jsou přítomné různé stoličky, třída je velice barevná a cítíte se v ní velice dobře. Průběh výuka a další rysy doučovacího procesu popíšu později v další části práce.

Nejsem specialista na alternativní výuku, a tak jsem do této práce vybrala alternativní programy, které jsou nejznámější. Uvádím jejich stručnou charakteristiku, abychom věděli, jakou práci odvádí, a mohli to porovnat s centry Basic a tradičním vzděláváním.

2.1. Montessoriovská pedagogika

„Prosím, milé děti, všechny vy, které můžete, budujte se mnou mír na celém světě“.

M. Montessori

V některých oblastech dokázalo mnoho dětí díky výuce Marii Montessori dosahovat úrovně normálních dětí. Po dalších studiích, mezi jinými v oblasti psychologie, se stala zakladatelkou denního pečovatelského domu v chudinské čtvrti v Římě, který pojmenovala Casa dei Bambini. V něm tyto pedagogické teorie dále rozvíjela.

Následující citát ukazuje, jak její znalost medicíny a psychologie utvářela její základní pohled na dítě a pedagogiku. Dále zde budou uvedeny některé z principů její výuky, které se v určitých bodech shodují s principy v centrech Basic.

Cílem vzdělávání je „zjistit, jak z dítěte vylákat tu osobu, která se skrývá v jeho duši“.⁶

„Jak většina lidí ví, prvních několik let v životě dítěte je to nejdůležitější období jeho fyzického vývoje. Zjistili jsme, že to platí i pro jeho psychický vývoj. Pokud chceme vytvořit výchovu a vzdělávání, které budou přípravou na život

⁶ Maria Montessori, *Montessoriovská metoda*, New York 1964, s. 37.

a cestou, jak hodnotu života zvýšit, musíme s výchovou dítěte začít ihned po narození.

Nejdůležitější období výchovy jsou ty nejranější počátky, protože v tomto útlém věku je osobnost dítěte stále ještě velmi nekomplikovaná.“⁷

„... nahradila jsem výraz ‚učitel‘ výrazem ‚vychovatel.‘“⁸

„Dle mého soudu bychom měli učitele školit více v naukách o duchovnu než v mechanických dovednostech vědce...“⁹

„Dítě projevuje určité základní principy, které stojí za procesem vzdělávání a které vyjadřuje slovy ‚nauč mě, abych to mohl dělat sám‘! Dítě nechce, aby mu dospělý pomáhal, když se přitom tento dospělý snaží činnost dítěte nahradit svou vlastní. Dospělý musí dítěti pomoci, aby dokázalo dělat věci zcela samo. Protože když dítě nedosáhne bodu, kdy může přestat být závislé na dospělé pomoci a osamostatnit se, nikdy zcela intelektuálně a morálně nedospěje.“

Následující text je výňatkem ze srovnání pedagogiky v montessoriovských školách se situací v tradičních základních školách.¹⁰

Montessori

Tradiční základní škola

motivace vlastním rozvojem

motivuje učitel

materiál, který sám opravuje
děti se učí prací s předměty

učitel opravuje chyby
učitel učí

individuální učení

výuka ve skupině

učitel pozoruje a pomáhá

učitel je středem dění a má velký vliv

⁷ Maria Montessori, *Vzdělávání pro mír*, Jönköping 1998, s. 54.

⁸ Maria Montessori, *Montessoriovská metoda*, New York 1964, s. 173.

⁹ Maria Montessori, *Montessoriovská metoda*, New York 1964, s. 9.

¹⁰ Elizabeth G. Hainstock, *Montessori from the basic (Montessori od základů)*, Viken 1999, s. 148 a dále.

jen málo vyrušení dětí	neustálé vyrušování dětí
důraz na kognitivní učení	důraz na společenský rozvoj
pomůcky se používají za konkrétním účelem a postupně	pomůcky se používají mnoha různými způsoby bez instrukcí
práce pramení z radosti z objevování nového	děti pracují tak, jak se jim řekne
podpora vzájemné pomoci dětí	děti mají požádat o pomoc učitele
rychlost určuje dítě	rychlost určuje učitel
důraz na konkrétní věci	důraz na abstraktní věci
dítě je středem vzdělávacího prostředí	mnoho scének a fantazií
samostatné učení prostřednictvím materiálů, které samy opravují	odměny a tresty, které mají děti motivovat
multipercepční pomůcky, které učí zvláštním dovednostem.	potřeby na hraní, které neučí žádným zvláštním dovednostem.

Montessori svou prací prokázala, že každé dítě se může rozvinout v harmonickou osobnost, pokud vyrůstá v atmosféře, kde je centrem dění dítě. Musíme věřit ve schopnost dítěte převzít zodpovědnost samo za sebe a za svůj rozvoj a práci. Musíme dítěti umožnit naplnit svou potřebu pracovat samostatně, postupně přecházet od konkrétních k abstraktním věcem a přijmout jeho právo pracovat svým vlastním tempem. Ve vzdělávání si nemůžeme dovolit postrádat pedagogiku, která se věnuje nejen intelektuálním dovednostem, ale zahrnuje jak společenský, tak i emocionální rozvoj.

2.2. *Waldorfská pedagogika*

Tato pedagogika má svůj počátek u Rakušana Rudolfa Steinera (1861 – 1925). Po svých studiích na Technické akademii ve Vídni působil jako učitel. V roce 1891 získal doktorát na univerzitě tezí o teorii vědomostí. V 90. letech 18. století pracoval ve Výmaru, kde redigoval vědecká díla J. W. Goetha (1749 – 1832).

V roce 1902 se Steiner stal vedoucím německé sekce Theosofické společnosti Adyar, ale v 1913 z ní odešel a založil Antroposofickou společnost a záhy také „Goetheanum“, akademii pro antroposofický výzkum a obecné aktivity jako například pro pedagogiku. V 1919 vybudoval první školu vycházející z antroposofické pedagogiky. Založil ji pro děti zaměstnanců továrny na cigarety Waldorf-Astoria ve Stuttgartu - odtud také pochází název waldorfská pedagogika.

Co tedy míní antroposofií? Sám říká toto: „Antroposofie je cesta k vnitřnímu vhledu, který dokáže duchovno v člověku propojit s duchovním kosmosem.“¹¹

Takto vysvětluje, co by toto propojení mohlo být: „Antroposofická pedagogika chce ve své práci vycházet ... z vědomostí o člověku, které zahrnují celou jeho osobnost, tělo, duši i ducha.“¹²

Stejně tak jako pro ostatní induktivní učitele je i pro Steinera informace o vyspělosti dítěte základem pracovních metod školy.

Takto podává Steiner proces duševního vývoje dítěte: „V průběhu doby od narození člověka po jeho šestý či sedmý rok je založením člověka věnovat se všemu, co je v jeho lidském prostředí, a svým napodobovacím instinktem utvářet síly působící v jeho vlastním růstu. Od tohoto okamžiku dál je jeho duše otevřená vědomě přijímat to, co mu jeho vychovatel nebo učitel na základě zjevné autority předává. Při důvěrné znalosti lidské povahy odhalíme ve věku devíti let duševní proměnu, která se podobá proměně ve věku šesti a sedmi let. ... Tehdy se utváří pocit „Já“, který dítě usouvztažňuje s přírodou a celkovým prostředím. Nyní můžete s dítětem mluvit o věcech a jevech v jejich vzájemném vztahu, zatímco předtím se dítě zajímalo téměř výhradně o jejich vztah k člověku ... Kolem dvanáctého roku přichází další milník v lidském vývoji. Tehdy člověk dostatečně vyzraje, aby si začal vytvářet ty schopnosti, které mu umožní pochopit to, (je-li mu to podáno přístupným

¹¹ Rudolf Steiner, *Teorie a praxe antroposofie*, Stockholm 1963, s. 178.

¹² Rudolf Steiner - Christoph Lindenberg, *Waldorfská škola. Učit se beze strachu, jednat na základě vlastního rozhodnutí a se zodpovědností*, Stockholm 1977, s. 20.

způsobem), co je nutné vnímat zcela bez souvislosti s člověkem, nerostnou říší, fakta o hmotném vesmíru, jevy počasí a podobně.“¹³

Steiner o ideálním učiteli říká: „Skutečný učitel a vychovatel není někdo, kdo se pedagogice naučil jako vědě o tom, jak zacházet s dětmi, ale někdo, v kom se díky znalosti lidské povahy učitel probudil.“¹⁴

Existuje spousta dalších alternativních směrů jako např. projektová výuka, pedagogika založená na funkci mozku, metody Martina Búbera, Johna Deweyho, ... Nejsou však hlavní náplní této práce, proto je dále nerozvádím. Popíši teď filozofii L. Rona Hubbarda, na které centra Basic stojí.

¹³ Rudolf Steiner - Christoph Lindenberg, *Waldorfská škola. Učit se beze strachu, jednat na základě vlastního rozhodnutí a se zodpovědností*, Stockholm 1977, s. 7-11.

¹⁴ Rudolf Steiner - Christoph Lindenberg, *Waldorfská škola. Učit se beze strachu, jednat na základě vlastního rozhodnutí a se zodpovědností*, Stockholm 1977, s. 9.

3. Lafayette Ronald Hubbard

(13.3.1911-24.1.1986)

*"Mou filozofií je, že člověk by se
měl podělit
o všechnu moudrost, kterou
disponuje, měl by pomáhat
ostatním, aby si dokázali pomoci
sami, a měl by pokračovat ve své
cestě i přes nevlídné počasí,
protože někde vepředu na něj vždy
čeká klidná obloha."*

L. Ron Hubbard

3.1. L. R. Hubbard a vzdělání

Centra Basic a jazykové školy LITE jsou založené na filozofii L. R. Hubbarda. Hubbard byl americký humanista a zakladatel dianetiky (dia - skrze, nous - mysl) a scientologie (scio, scire – vědět, znát), náboženské filozofie. Od roku 1920 začal zájem L. R. Hubbarda o vzdělávání, když si uvědomil „vliv nepochopeného slova na život“. V té době učil anglický jazyk ve škole na ostrově Guam.

Zdůrazňoval dva důležité body: zaprvé si přál, aby studenti docenili rozsah světa za jeho břehy; zadruhé chtěl, aby pochopili, že gramotnost je klíčem k účasti v tomto světě.

Například aby předal koncept vlaku dětem, které neměly žádnou zkušenost s mechanickou dopravou, dal dohromady tři nebo čtyři dobytčí vozy.

Teorie, která leží pod tímto úspěšným experimentem, se ukázala jako zásadní pro jeho pozdější práci. Směřoval tak přímo do centra učebního procesu, tedy k tomu, jak informace nejlépe vstřebat. V roce 1938 Hubbard popsal základní principy vzdělávání. Přednášel o efektivních přístupech ke vzdělání všeobecně, objasňoval jeho cíl a účel stejně jako principy vyučovaného předmětu. Řekl:

„Zachování vysoké úrovně sebe determinismu je důležitější než zachování pořádku.“ Toto pozorování a důraz na učení studentů myslet s koncepty, které se učí, předběhlo moderní vzdělávací reformní snahy o více než čtyři desetiletí. Ve skutečnosti na začátku roku 1960 L. R. Hubbard jasně viděl, že upadající vzdělávací standardy měly hluboký vliv na schopnosti lidí se učit. Jeho výzkum vedl k rozvoji v této oblasti – k vytvoření studijní technologie. Hubbardovy přednášky byly nahrány a vytvořily základ celému přístupu k vyučování a učení se.¹⁵

Tak byly vytvořeny kořeny nového hnutí – Aplikované Scholastiky.

3.2. Hubbardova studijní technologie

Po zhruba dvaceti letech analýz a zaznamenávání příčin nepřizpůsobivosti vypracoval americký aktivista za lidská práva L. Ron Hubbard studijní technologii pro výuku, která dostala jméno *Aplikovaná scholastika*.

Společným jmenovatelem jeho analýzy je, že na člověka – symbiózu těla, duše a ducha – je v jeho raných letech pohlíženo nedostatečným způsobem. Hubbard ve své studijní technologii považuje za základ „učení pomocí konání“. Jeho technologie tak v sobě nese určité rysy, které jsou společné s Komenského základními principy a rovněž i s projektovou výukou. Jeho základní principy jsou zveřejněny pod názvem *teaching*. Lze je shrnout takto:

* Obsah vzdělávání by měl být přizpůsoben studentově duševní zralosti a jeho rychlosti studia.

* Vzdělání by mělo začít u známého a jednoduchého a postupně se přibližovat k neznámému a složitému.

* Vzdělání by mělo začít ujasněním lexikálního významu klíčových slov studovaného předmětu, jinak bude student stresovaný a v nejhorším případě apatický.

¹⁵ Více v New Student Hat, L. R. Hubbard, Los Angeles 2006.

* Vzdělání by mělo začít od názorného a v postupných krocích se přibližovat k abstraktnímu. Významnými metodami práce jsou pozorování, experimenty a komunikace.

* Vzdělání by mělo být motivující, strukturované a zaměřené na jasné cíle a mělo by být propojeno s žákovými obecnými vědomostmi z běžného života.

4. Aplikovaná scholastika

4.1. Vymezení pojmu *Aplikovaná scholastika*

V běžných slovnících definici tohoto termínu nenajdeme, jedná se o speciální termín, který bychom našli definovaný pouze v publikacích Aplikované scholastiky.

1. *Applied Scholastics* (v překladu Aplikovaná scholastika – praktický vzdělávací systém) je mezinárodní nezisková, veřejně prospěšná organizace, jejímž cílem je zlepšit celosvětový stav vzdělávání.¹⁶

2. *Aplikovaná scholastika* je nezisková, veřejně prospěšná organizace založena v roce 1972 pedagogy středních škol a univerzit jak státních tak i soukromých. Cílem Aplikované scholastiky je poskytnout efektivní vzdělávací služby, trénink a materiály pedagogům, rodičům a studentům, aby umožnila jedincům se naučit, jak se učit a stát se sebemotivovanými celoživotními studenty.¹⁷

Aplikovaná scholastika byla založena v 1972 americkými pedagogy, kteří dosáhli svých výsledků pomocí vzdělávacích metod amerického autora a humanisty L. R. Hubbarda. Cílem Aplikované scholastiky je zprostředkování efektivních vzdělávacích služeb a publikovaných materiálů, které jsou založené na objevech L. Rona Hubbarda v oblasti vzdělávání. Hubbard je zakladatelem Scientologické církve, která působí po celém světě, avšak Aplikovaná scholastika se prohlašuje za instituci odcírkevněnou, která z poznatků tohoto humanisty pouze vychází. Je ale třeba zdůraznit, že určitá část příjmu Aplikované scholastiky se Scientologické církvi odvádí.

Metody a strategie výuky a učení (v rámci Aplikované scholastiky), známé pod společným názvem **studijní technologie**, zahrnují komplexní porozumění bariérám v učení a samozřejmě i konkrétní technologii, jak tyto bariéry překonávat. Uvedená studijní technologie je využívána v centrech Basic a LITE.

¹⁶ www.basic.cz

¹⁷ www.appliedscholastics.org

Je používána po celém světě při tréninku učitelů a jejich profesním růstu, v předškolní výchově a v programech pro zvyšování gramotnosti ve společnosti. Zároveň je využívána i při rekvalifikaci a rozvoji pracovníků různých profesí. Mezinárodní síť více než 600 škol a sociálně zaměřených vzdělávacích programů, které mají licenci od Aplikované scholastiky, se rozšířila do takové míry, že pro uspokojení rostoucí poptávky po službách zřídila Aplikovaná scholastika v USA v oblasti Spanish Lake v St. Louis v Missouri mezinárodní tréninkové středisko, které se stalo i její centrálou.

Účelem tohoto střediska je trénink pracovníků veřejných a soukromých škol v zavádění studijní technologie na jejich školách. Navíc jsou zde nabízeny také na míru upravené programy pro školitele v podnikové sféře, soukromé učitele a konzultanty v oblasti vzdělávání. Zavedení studijní technologie ve veřejných školách je podle představitelů Aplikované scholastiky klíčem k lepším výkonům studentů a zlepšení výsledků zkoušek.

4.1.1. Studijní technologie - nástroj Aplikované scholastiky

Zastánci Aplikované scholastiky říkají: „Ve škole se od nás očekává, že se naučíme jednotlivé předměty, ale nikdo nám neřekl, co je to studium, na jaké překážky můžeme narazit a jak je máme překonat. Při čtení nebo studiu se nám může stát, že narazíme na tzv. studijní překážku. Pokud člověk tyto překážky neumí rozpoznat a zvládnout, studium může být těžké a neefektivní.“¹⁸

Kladou si otázku, jaké mohou být možné následky nezvládnutých studijních překážek, a následně se na ni pokouší odpovědět:

- Student ztratí zájem o předmět i o studium všeobecně.
- Student nerozumí nebo neúplně rozumí tomu, co se učí.
- Student má pocit prázdna a hlouposti.
- Student není schopen použít naučené informace v praxi.
- Zapomíná to, co se učil nebo učí.
- Student má problémy s disciplínou.
- Může zanechat studia.

¹⁸ www.appliedscholastics.org.

Studijní technologie se proto snaží přímo zaměřit na to, aby se žák či student neučil mechanicky, ale s porozuměním.

4.2. Aplikovaná scholastika ve světě

Kvalifikovaní učitelé ve třídách jsou základem snah o zlepšení výsledků ve vzdělávání. Programy Aplikované scholastiky po celém světě poskytují vyučujícím již po desetiletí pomoci školení ve studijní technologii nástroje a trénují jejich schopnosti.

Aplikovaná scholastika nabízí širokou paletu školících seminářů a dílen profesionálního růstu, kterých se účastnilo, podle údajů poskytovaných představiteli této technologie, více než 1 700 000 vzdělávacích pracovníků ve Spojených státech, Egyptě, Japonsku, Rusku, Mexiku, Číně, Venezuele, Dominikánské republice, Kostarice, Zimbabwe, Jižní Africe, Gambii, Ghaně, Itálii, Dánsku, Pákistánu, Indii a Thajsku.

USA

V USA nesou instituce používající studijní technologii vytvořenou Hubbardem název *Delphi Akademie*.

Celkem osm Delphi Akademií s výukovými centry rozmístěnými od Oregonu a Kalifornie až k Floridě a Massachusetts tvoří největší skupinu škol používajících tuto studijní technologii. Nová škola byla také otevřena v San Marcos blízko San Diega a nedávno byla otevřena Delphi Akademie v Santa Monice.

Centrevillská střední škola (Utah)

Na Centrevillské střední škole používají teď učitelé příručku Studijní dovednosti pro život k výuce studijní technologie ve svých třídách. Školní poradce používá studijní technologii při sestavování školních osnov.

Kanada

ZŠ HERITAGE

Ve Vancouveru se nachází Základní škola Heritage, která se soustředí na výuku základních předmětů. Škola Heritage také pořádá každý rok konference o

vzdělávání a stará se o vzdělávací projekt, který slouží místnímu národu Musqueam, původním obyvatelům Severní Ameriky.

Mexiko

V roce 1994 pozval ministr školství představitele Aplikované Scholastiky do státu Estado de Mexico, aby prezentovali studijní technologii pro 1 200 učitelů. Na základě tohoto semináře vytvořilo několik učitelů, kteří porozuměli, co může studijní technologie udělat pro jejich kolegy a studenty, kampaň pro lepší vzdělávání. Při této akci se vyškolovalo více než 40 000 studentů a učitelů. Jeden z výsledků tohoto školení byl vidět v Mexico City, kde se na základě zavedení studijní technologie zvýšil počet studentů, kteří prošli závěrečnou zkouškou, z 5 procent na 90 procent.

Venezuela

Ve venezuelských státech Aragua a Lara bylo vyškoleny ve studijní technologii skoro 1 500 učitelů a téměř 40 000 studentů. Ve školách, ve kterých se začala používat studijní technologie, bylo dosaženo těchto výsledků: 75 procentní pokles propadajících studentů, 90 procentní pokles násilí mezi studenty. Výsledkem bylo, že ministr školství ve Venezuele schválil tréninkový program studijní technologie pro učitele i studenty.

Čína

Od r.1985, kdy byla Aplikovaná scholastika poprvé pozvána do Číny, bylo v použití studijní technologie vyškoleny více než 5 000 učitelů a školitelů. V roce 2002 byly semináře Aplikované scholastiky představeny ředitelům 40 nej přednějších škol v zemi.

Účinek tohoto školení technologií znovu vrátil do své školy. Jeho studenti byli předtím v té škole nejhorší. Když byla zavedena studijní technologie, dosahovali nejlepších výsledků ve státních zkouškách ze všech tříd ve městě.

Pákistán

První tým Aplikované scholastiky přišel do Pákistánu v roce 2001 a uspořádal semináře o studijní technologii pro 670 vzdělávacích pracovníků. Tyto úvodní školící aktivity vyústily v poptávku po školení ve studijní technologii v této zemi a založení pěti středisek Aplikované scholastiky. Jak se vyjádřil jeden zástupce

ředitele školy: „O studiu jsem se naučil za jednu hodinu více než za 51 let své učitelské kariéry."

Gambie

V roce 2001 byly uspořádány semináře pro asi 6 000 učitelů jako začátek programu pro zavedení studijní technologie v celé zemi. Jednalo se o největší školící program, který byl kdy v Gambii uspořádán, a studijní technologie pak byla zavedena v 98 procentech státních škol. „Výsledky neměly obdoby," ohodnotila Ndong Jatta, ministryně vzdělávání v Gambii. „Kvalita vzdělávání v naší zemi nyní prudce stoupá. Máme mnoho zpráv o tom, že studenti, kteří dříve dostávali čtyřky, nyní dostávají jedničky. Pomalí studenti se stávají rychlími a co nejdůležitější, naše děti mají nyní skutečnou radost z učení."

Zimbabwe

Školící program studijní technologie začal v Zimbabwe v r. 1994. Do poloviny roku 2003 vyškolili zástupci Aplikované scholastiky 15 000 učitelů v jedenácti místech, kteří pracují s více než 600 000 dětmi. Více než 90 procent učitelů uvedlo po svém školení ve studijní technologii L. Rona Hubbarda zlepšení v gramotnosti a porozumění. V roce 2002 bylo vyškoleno dalších 3 700 učitelů - první krok k celkovému plánu vyškolit ve studijní technologii 90 000 učitelů v Zimbabwe.

Jižní Afrika

„Education Alive" je pobočka Aplikované scholastiky, vytvořená v Jižní Africe v roce 1975, v té době s radikálním cílem zlepšit schopnosti studentů ve čtvrtích vyhrazených černošským obyvatelům Jižní Afriky. Během tří desetiletí uspořádala organizace Education Alive semináře pro více než 1,5 milionu učitelů a studentů. Úspěch tohoto programu vedl k různým aktivitám Aplikované scholastiky na tomto kontinentu včetně Ghany, Somálska, Zimbabwe, Gambie a Egypta.

ZŠ EDUCATION ALIVE (Jižní Afrika)

Tato škola se nachází v Johannesburgu a má okolo 400 studentů. Zakladatelem je jihoafrické ministerstvo školství. Tato škola vzdělává studenty od první třídy až k imatrikulaci na univerzitě. Díky její efektivitě při pomáhání studentům, kteří už jinde neměli šanci, jsou do této školy posíláni i žáci z různých pomocných škol.

4.2.1. Aplikovaná scholastika v Evropě

Aplikovaná scholastika působí po celé Evropě pod různými názvy institucí, nedá se tedy vyčíslit přesný počet jejich vzdělávacích institucí. Za základ Aplikované scholastiky v Evropě je považováno Dánsko.

Dánsko

Mezinárodní škola AMAGER

Tato škola se nachází v Kodani, je vládou hrazená, vyučuje studenty z 30 různých zemí, a to jak v dánštině, tak i v angličtině. Za dobu posledních pár let zvýšila počet svých studentů o 60 procent.

Velká Británie

Pro jednu skupinu byl uspořádán krátký kurz ve čtení (8-10 hodin po dobu 12 dní) založený na technikách a materiálech Aplikované scholastiky. Druhá skupina pokračovala ve svém běžném normálním studiu. Studenti, kteří absolvovali kurz, se zlepšili v průměru o 1,29 roku, zatímco ti, kteří se kurzu neúčastnili, nezaznamenali žádnou změnu.

ZŠ GREENFIELDS (JV Anglie)

Tato škola má sídlo v Sussexu a je to denní a internátní škola. Chlapci a dívky od předškolních let až po vstup na univerzitu přichází do Greenfieldu pro tradiční anglické vzdělání v kombinaci s výhodami studijní technologie, kterou tato škola používá již dvacet let.

Tyto informace mi byly podány ředitelkou centra Basic a jedná se o data Aplikované scholastiky.

4.3. Historie Aplikované scholastiky v České republice

V České republice v současné době fungují v rámci Aplikované scholastiky studijní centra Basic a anglické školy LITE.

LITE je vzdělávací organizace, která se specializuje na výuku anglického jazyka.

Studijní centra BASIC, na která se v této práci zaměřím, pomáhají dětem a dospělým zvládnout problémy, které mají se čtením, psaním a pravopisem pomocí specializovaného individuálního doučování.

Aplikovaná scholastika byla do České republiky zavedena Andreou Macháčkovou, která ji do České republiky přinesla v podobě anglické školy LITE. Podle informačního serveru rfactor (www.r-factor.cz) pak přenechala tuto aktivitu Evě Řehořové a odešla do nejvyšší scientologické organizace Sea Org(anization), česky Mořská org(anizace) a studijní centrum BASIC založila spolu s Davidem Kaliberkou až po návratu z této organizace.

Zakladatelka center Basic tvrdí, že se o Aplikované Scholastice dozvěděla náhodou v roce 1996 na semináři, kde působila jako překladatelka, a na kterém zástupce Aplikované scholastiky tuto aktivitu představoval. Díky této zkušenosti se rozhodla přinést ji do České republiky. Její hlavní motivací byla především snaha pomoc dětem, které mají problémy se studiem jako takovým, ale také dětem se specifickými poruchami v učení.

4.4. Studijní centrum BASIC

Basic jsou centra, která mají za cíl pomáhat dětem i dospělým s učením. Jsou určena nejen pro ty, kteří mají se studiem potíže, ale i pro ty, kteří se chtějí zlepšit.

Hlavním účelem center Basic je pomoci jedincům s následujícími problémy:

- ▶ špatné a pomalé čtení
- ▶ potíže v písemném projevu
- ▶ nesoustředěnost, neochota studovat
- ▶ neschopnost porozumět psanému textu
- ▶ špatné chování ve škole jako je vyrušování, záškoláctví a další.

Celý program je postaven na bázi doučování, a to tak, že doučující přesně identifikuje studentovy překážky ve studiu a následně se pokouší je cíleně odstranit. Další alternativou je to, že student si může studijní technologii nastudovat, a pak ji sám na své studium aplikovat. Je na něm, do jaké míry ji aplikuje, a tak dosahuje odpovídajících studijních výsledků.

Centra Basic byla do ČR zavedena v roce 2002 Andreou Macháčkovou, která sama sestavila materiály a činnost první center spustila. Dnes je jich u nás celkem 14 a plánuje se otevírání dalších.

Studijní centrum Basic vzniklo podle předlohy center, která jsou rozšířena v Dánsku. Tato centra se nazývají Fegu a působí již od roku 1974. Složitější a především více časově náročná byla pro zakladatelku českých center příprava materiálů, které byly vytvořeny na základě materiálů dánských. Jejich sestavování trvalo přibližně rok a zakladatelka strávila týden v Dánsku, kde se s těmito materiály osobně seznamovala a poznávala i samotný chod center Fegu. Byla také první učitelkou v Basicu.

Samotný chod organizace, metody, technologie a principy budou vysvětleny v dalších kapitolách.

4.5. Anglické školy LITE

LITE je vzdělávací organizace, která se specializuje na výuku anglického jazyka a navíc učí své studenty také to, jak se mají učit, aby jejich studium bylo efektivní.

Zkratka LITE znamená **Life Improvement Through Education**, což v českém jazyce znamená zlepšení života skrze vzdělávání. Proto se LITE píše vždy s velkými písmeny.

Studium je pojato jako studium rodného jazyka, mateřskou metodou. V této jazykové škole jsem dva měsíce učila, a proto se pokusím popsat své vlastní zkušenosti a porovnat je se zkušenostmi, které jsem získala při vyučování na tradiční jazykové škole a na státním gymnáziu. Zakladatelkou školy LITE je také Andrea Macháčková, která tuto aktivitu předala Evě Řehořové a sama vypracovala učební plány, které jsou velice specifické a které popíši později.

Anglických škol LITE je v ČR 13 a stále přibývají. Trend učit se anglicky stoupá, a proto vzniká spousta i jiných jazykových škol. Uvedu zde, čím jsou tyto jazykové školy LITE specifické, proč je volit a zda mají nějaké nevýhody.

Centra Basic a LITE jsou spojena tím, že používají stejné principy studia, tedy studijní technologii L. R. Hubbarda. Organizace těchto dvou institucí je také shodná – jsou založené na stejné scientologické bázi, jak bude popsáno dál. V LITE Jihlava jsem sama působila, proto bude značná část materiálu pocházet odtud.

4.6. Organizační chod center BASIC a škol LITE

Administrativní chod Basiců a LITE je založen na scientologických metodách, což jsem měla možnost poznat, když jsem učila v LITE. O těchto metodách se můžete dozvědět buď z brožur, které jsou rozšiřovány touto organizací, nebo si můžete zaplatit kurzy ve společnosti Business Success, která tyto kurzy dodává.

Každý učitel ve studijním centru si vede své vlastní týdenní statistiky, ze kterých se poté vytvoří týdenní statistiky pobočky a které se vždy do čtvrtka odpoledne musí poslat na centrálu do Prahy. Mezi tyto statistiky patří počet

odučených hodin, studentské body (na každé hodině jsou dětem dávány studentské body za různá cvičení, která během doučování dělají), studentské body za hodinu, počet pohovorů a z toho registrovaných dětí a počet ukončení, čímž je míněno počet dětí ukončujících doučování, u nichž bylo dosaženo pokroku ve čtení, psaní nebo v jiném problému, kvůli němuž do centra přišli. Ze statistik se pak vyhodnocuje celkový stav centra. Toto vyhodnocení je prováděno na základě takzvaných kondic. V jedné ze scientologických brožur „Etika a Kondice“ je řečeno, že: „*Kondice je stav existence*“. Jednoduše dle toho, zda vaše statistiky mají tendenci růst, nebo naopak klesat, se vyhodnocuje vaše kondice. V této brožuře jsou popsány jednotlivé kroky, které byste měli dělat, abyste se dostávali do stále vyšších kondic.

Každý učitel je povinen odevzdat své statistiky do středy večer, protože pracovní týden je od středy do středy. Pro někoho se tento fakt může stát dosti obtěžující z různých příčin. Součástí statistik pobočky je zhodnocení uplynulého týdne – co se podařilo. Rovněž se posílá i plán na nadcházející týden, tedy to, co byste chtěli zvládnout. Toto slouží centrále v Praze, aby mohla porovnat počty roznesených letáků, inzerátů a dalších aktivit spojených s propagací centra s jeho úspěšností v počtu ohlasů, tedy kolik lidí zaujala nabídka služeb a zavolali, aby si domluvili pohovor. Nejdůležitější je ale číslo, které nakonec z tohoto počtu vznikne jako registrovaní žáci, tedy ti, kteří zaplatili zálohu na doučování.

Kromě jednotlivých plánů na každý týden si každá pobočka tvoří svou vlastní administrativní škálu, což je vlastně plán na delší časové období, který je doplněn o tzv. ideální scénu, které by chtěla dosáhnout.

Dále organizace pracuje s tzv. organizační tabulí, kde jsou popsány pracovní pozice a úkoly, které mají tyto pozice v popisu práce. K nim se pouze připsá jméno pracovníka. Slouží k orientaci ve větším počtu lidí, aby se každý mohl podívat, co každý pracovník vykonává.

Pokud nastupuje nový pracovník, dostane tzv. klobouk svého postu, kde jsou opět tentokrát dopodrobna popsány jeho úkoly. Někdy se v těchto kloboucích dočtete i takové úkoly, jako je hlídání svátků a narozenin pracovníků pobočky, a dokonce úkol povinného zakoupení nějaké maličkosti v takovémto případě. Takže to občas vyvolává pocit hraného přátelství. Pokud ovšem přejdeme určité „mouchy“, je tento systém pro začínající učitele vhodný, neboť si kdykoliv mohou znovu připomenout, co mají v popisu práce, a splní to.

Organizace Basic a LITE jsou spojeny s díly L. Ron Hubbarda a scientologií velmi těsně, co se týče administrativního chodu. Doučování samotné je od těchto vlivů odpoutáno a jediné, o co se snaží, je pomoci dětem, jejichž rodiče si mohou doučování dovolit.

5. Studijní technologie využívaná v centrech BASIC a ve školách LITE

Tato centra a jazykové školy spojuje studijní technologie vyvinutá L. R. Hubbardem. Je to specifikum těchto center a jazykových škol, proto zde uvedu její základní principy.

5.1. Nástin studijní technologie

První krok k tomu, aby se bylo možné pustit do studia, je ochota vědět. Proto je nejprve třeba si ujasnit, proč a za jakým účelem člověk něco studuje. Bez toho, aby člověk věděl, proč se něčemu učí, je studium beze smyslu. Je mnohem rozumnější pokládat si otázku: „Jak můžu tyto informace použít?“ než „Jak se to naučit, abych uspěl u zkoušky?“

První základní překážkou u studentů může být, že si student myslí, že už všechno o daném předmětu ví. Člověk může být s oborem ze své zkušenosti již opravdu dobře obeznámen a může se domnívat, že už ví vše. Pak bude studovat přes clonu toho, že už se víc naučit nelze.

Podle teorie L. Rona Hubbarda existují tři bariéry ve studiu, které jsou uvedené v Základní studijní příručce (Basic Study Manual – BSM). Krátce je zde uvedu:

1. bariéra – NEPŘÍTOMNOST MASY

Masou jsou zde míněny skutečné hmotné předměty, věci v životě. Je pro studenta velmi obtížné studovat za nepřítomnosti masy.

Kdybychom se učili o traktorech, masou by byl traktor. Jak by se nám asi studovalo, jak ovládat jejich řadicí páky, kdybychom v životě neviděli traktor?

Nepřítomnost masy může způsobit, že se student bude cítit zmáčkнутý, shrbený, že bude mít pocit, jako by se mu točila hlava, že bude jako mrtvý, znuděný a podrážděný. Kdybychom se snažili někoho naučit všechno o traktorech, ale přitom mu žádný traktor neukázali, bude se cítit zmáčkнутý v obličeji, bude mít bolesti hlavy a bude mu divně od žaludku. Občas by mohl cítit, že má závrať, a často by ho pálily oči.

Na tuto bariéru je možno narazit v jakémkoliv věku. Představme si, že Honzík má ve škole problémy s aritmetikou. Zjistíme, že řešili problém, ve kterém byla použita jablka, ale on na lavici žádná jablka, která by mohl počítat, neměl. Když mu dáme pár jablek a ke každému přiřadíme číslo, bude mít před sebou množství skutečných jablek – ne teoretické množství jablek. Je možné vystopovat Honzíkovo potíže až k nepřítomnosti masy a napravit je tím, že mu poskytneme buď tuto masu, nebo jiný předmět jako rozumnou náhražku.

Náprava nepřítomnosti masy:

Ne vždy je po ruce skutečná masa, proto byly vyvinuty užitečné nástroje, pomocí nichž je možné nedostatek masy napravit.

Možnosti, jak dodat masu:

► *demonstrace*, používají se tzv. demonstrační soupravy. Je to soubor kamínků, korkových zátek, sponek na papír a všeho, co člověk může využít pro tuto činnost. Student používá demo soupravu na to, aby si představil věci, které právě studuje. Jestliže student narazí na něco, co se mu těžko chápe, díky použití demonstrační metody to lépe pochopí.

► *Náčrtky* jsou další způsob demonstrace. Existuje pravidlo, že jestliže něco nedokážeme demonstrovat ve dvou dimenzích (rozměrech), pak jsme to správně nepochopili. Toto pravidlo se efektivně používá v inženýrství a v architektuře – jestliže se něco nedá jasně a jednoduše vypracovat ve dvou dimenzích, někde se stala chyba a požadovanou věc nelze zkonstruovat.

► *Plastelínová demonstrace* - student vyjadřuje předmět studia v plastelině. Nejde o umění, tvary se dělají nahrubo. Každý student může použít plastelinu na demonstraci činnosti, definice, předmětu nebo principu. Student sedí za stolem s připravenou plastelinou různých barev, demonstruje nějaký předmět nebo činnost a každou část opatří štítkem. Plastelína tu věc znázorňuje, není to tedy jen hruška se štítkem. Tyto demonstrace musí být pro lepší pochopení dostatečně velké. Správně provedená plastelínová demonstrace u studenta způsobí neuvěřitelné změny a on si bude dané informace pamatovat.

2. bariéra – PŘÍLIŠ STRMÝ GRADIENT

Gradient je proces přibližování se k něčemu krok za krokem, jeden stupeň za druhým. Každý krok je sám o sobě snadno dosažitelný, proto i poměrně komplikovaná činnost je při použití gradientu jednoduchá.

Když student narazí při studiu na příliš strmý gradient, tak bude poněkud zmatený nebo se bude motat. Nápravou je vrátit se ve studiu zpět a zjistit, u jaké akce ještě cítil, že všemu rozumí. Nakonec v této části zjistíme, že je tam něco, co úplně nepochopil. Když si to objasní, bude schopen znovu postupovat.

Jestliže u někoho zjistíme, že je zmatený při druhé činnosti, můžeme si být jisti, že plně nepochopil část první.

3. bariéra – NEPOCHOPENÉ SLOVO

Nepochopené slovo je takové slovo, kterému člověk neporozuměl nebo mu nerozumí správně. Když člověk při studiu přechází slova, kterým nerozumí, vyvolává to zřetelný pocit, jakoby měl v hlavě prázdno nebo se bude cítit unavený. Pak může následovat dojem, že je „duchem mimo“, a může se dostavit něco jako nervová hysterie (přílišná úzkost).

Zmatek nebo neschopnost něčemu porozumět přichází po slově, které si osoba nedefinovala a nerozuměla mu.

Kdyby člověk v dané oblasti neměl nějaká nepochopená slova, neznamená to, že by měl v dané oblasti talent, ale že by byl schopen v dané oblasti konat.

Jestliže student neporozumí slovu, část přímo za tímto slovem je v jeho paměti prázdná. Tohle slovo můžete vždy vystopovat těsně před prázdným místem, objasnit si ho, pak zázračně zjistíte, že původně prázdná oblast v textu, který teď studujete, teď není prázdná.

Jestliže se vám někdy stalo, že jste došli na konec stránky a uvědomili si, že nevíte, co jste četli, tak to bylo tím, že jste někde dříve na této stránce přešli slovo, pro které jste neměli definici nebo měli definici nesprávnou.

Nesprávně pochopená definice může dokonce způsobit, že člověk studia zanechá a kurz nebo třídu opustí. Lékem na „hloupost“ je nalézt nepochopené slovo, které student přešel.

Objasnění slova má své kroky:

1. Je třeba mít při čtení po ruce slovník, raději jednoduchý.
2. Když se setkáte se slovem či symbolem, který neznáte, vezměte slovník, v rychlosti projděte všechny definice a vyberte tu, která se hodí do kontextu, v němž bylo to slovo použito. Přečtěte si ji a s tímto slovem tvořte věty, dokud nebudete mít jasný koncept jeho významu.
3. Poté si objasněte stejným způsobem zbytek definic, dokud nebudete každé definici jasně rozumět. Neobjasňují se ani odborné, ani archaické definice, nejsou-li použity v textu.
4. Pak je třeba objasnit si původ slova, student pochopí, odkud slovo pochází.
5. Nakonec se objasňují idiomy a ostatní dodatečné informace.

Toto je ve zkratce popsáná studijní technologie, jejíž celek se učí v kurzu Základní studijní příručka (Basic study manual) a poté v pokročilém kurzu Studentský klobouk (Student Hat). Je základem výuky v centrech Basic a jazykových školách LITE, kde se s ní pracuje každý den.

Nepochopené slovo je prý důvodem pro nesoustředěnost a útek. Dá se to však takto jednoznačně říci?

Podle Michaela Šebka je tomu jinak. Ve své publikaci *Neklidné děti* tyto obtíže připisuje nedostatečnému vyzáření nervové soustavy. Každý člověk je jiný a má také jinou rychlost a způsob zrání nervové soustavy a to je důvodem, proč některé děti nejsou schopny ve škole udržet pozornost - prostě ještě nedospěly.

„Rychlost biologického vyžívání mozkových struktur a tím i osobnosti je určena také genetickým kódem. Proto vývoj a zrání centrálního nervového systému a osobnosti neprobíhá u všech dětí stejně rychle a stejně hladce, i když mají dost vnějších podnětů pro svůj rozvoj... Dítě se nedokáže ještě po delší dobu soustředit na zadaný úkol a vedlejší podněty příliš rozptylují jeho pozornost. V první třídě se pak jeví jako neposedné a nesoustředěné a nedokáže dodržovat školní pravidla, nebo jen s velkými obtížemi. Psychická nezralost pak znemožní dítěti vpravit se do role

školáka, identifikovat (ztotožnit) se s ní. Postrádá pak motivaci pro školní práci. Problém je často v tom, že ani v pozdějších ročnících už tento nedostatek nedokáže dohnat, pokud zůstane bez odborné pomoci.“¹⁹

Dále je v této publikaci zmíněn i vliv impulzivnosti rodičů na vývoj a chování dítěte: *„Dejme tomu, že dítě mohlo zdědit silné pudové založení. Jeho organismus vyrábí velké množství energie, které jeho psychický systém nestačí usměrňovat a regulovat. Vzniká nadbytečné napětí, které nachází ventil v neklidném, impulsivním a nesoustředěném chování. Jiná varianta zděděného se netýká pudového potenciálu, ale pomalejšího nebo defektního vývoje regulujícího já. Zaostává např. vývoj vnímání, řečového řízení, špatně se vyvíjí volní vlastnosti – tedy funkce důležité pro provádění činností, které vedou k bližším i vzdálenějším cílům. Všechny tyto funkce mají biologický základ. Jejich rozvoj sice závisí dosti podstatně na učení a procvičování a vůbec na hromadění veškeré životní zkušenosti, jsou zde však určité biologické limity.“²⁰*

Když student narazí při studiu na příliš strmý gradient, tak bude poněkud zmatený nebo se bude motat.“

5.2. Metody výuky používané v centrech BASIC

Veškerá technologie používaná v těchto centrech je založena na studijní technologii L. R. Hubbarda. Jak již bylo řečeno, u žáků se dbá na to, aby nebyly překračovány studijní bariéry, vyučující tedy neustále dohlíží na žáka, aby neměl některý z projevů nepochopeného slova, nejevil známky nedostatku mas (jasné představy toho, o čem studuje) nebo příliš strmého gradientu. O tento princip se celé doučování opírá a aplikuje se spolu s vytvořenými materiály na žákovy obtíže.

¹⁹ Michael Šebek, *Neklidné děti a jejich výchova*, SPN Praha, 1990, s. 27.

²⁰ Michael Šebek, *Neklidné děti a jejich výchova*, SPN Praha, 1990, s. 27.

5.2.1. Studijní materiály

Při vstupních testech se studenti rozřadí do některé z pěti základních úrovní. Každá úroveň má své kontrolní listy. Kontrolní list je program, kterým student prochází, aby úspěšně prošel úrovní. Je to formulář, který udává přesný sled položek, jež by měly být v kurzu studovány krok za krokem. Udává i všechny materiály, které mají být prostudovány. Student označí každou splněnou položku na kontrolním listě svými iniciály a datem splnění. Nesmí se přeskakovat, protože všechny kroky na kontrolním listu mají svůj logický sled. To proto, aby student zvládl vše, něco nepřeskočil a vše plně pochopil. Toto je jedno ze specifík těchto center. Kontrolní listy vlastně určují kompletní program studia a přesné kroky, které student musí vykonat, aby dosáhl požadovaných výsledků.

Neexistují žádné Basic učebnice. Centra Basic mají své vypracované materiály a spolu se spoustou pomůcek tvoří výuku, jež se řídí kontrolními listy. Žáci mají předem připravené například listy s písmenky, které dělají potíže. V hodině je procházejí s doučujícím, který neustále hlídá studijní bariéry. V případě, že některé písmenko stále nejde, přistoupí se k modelování písmene a poté slova, které tímto písmenkem začíná. Žák si například stále nepamatuje L, tak vymodeluje L ve všech formách (psací, tiskací, velké, malé) a lva.

Pro výuku se používají slabikáře, hodně slovníků (obrázkové, etymologické) a spousta názorných pomůcek (číslice, skládačky, písmena, hry, plastelína, demonstrační souprava a jiné).

Studijní pomůcky v centrech jsou velice blízké těm, co se využívají v jiných alternativních školách. Student si věci může lépe vybavit, a přesto vše pro něj zůstanou hrou.

Při skončení doučovacího programu se dělají ještě výstupní testy, které jsou stejné jako vstupní. Díky jejich porovnání se vidí, jaký pokrok byl udělán, a ještě se vše srovnává se změnou studijních výsledků ve škole.

Vždy když student přijde poprvé (většinou v doprovodu rodičů), dělá se vstupní test, který zjišťuje, jestli dítě rozpoznává písmenka, jak čte či jak zvládá pravopis. Přijde-li s potížemi v matematice, vstupní testy se samozřejmě dělají z matematiky. Centra jsou zaměřena hlavně na potíže spojené se čtením a psaním, těchto studentů mají nejvíce. Jestliže má student problém v jiném předmětu, například

co je třeba ještě procvičit. Dávají se malé úkoly domů. Pro rodiče jsou připraveny i přednášky o tom, jak vznikají problémy se studiem, o studijních bariérách. Pro veřejnost jsou potom určeny dny otevřených dveří s přednáškami o studiu.

Co často brání tomu, aby studenti chodili i dál, jsou peníze. Basic je nezisková organizace, proto rodiče musí za doučování platit a ne všichni si mohou dlouhodobé doučování dovolit.

Jedna z prvních věcí, která se musí u studenta najít, je cíl, aby věděl, proč je třeba danou látku znát a rozumět tomu danému předmětu. Často studenti opravdu postrádají smysl svého studia.

Výuka probíhá jednotlivě s doučujícím nebo ve dvojici, kdy se v aktivitách studenti střídají. Ve dvojici to má tu výhodu, že se dají hrát hry a studenti si k dosažení cíle navzájem pomáhají.

V praktické části bude popsáno, jak probíhá vyučovací hodina v Basic centru.

5.2.2 Doučující

Je nutné podotknout, že v centrech Basic není nutná žádná předešlá pedagogická kvalifikace doučujícího, ani není nutná předchozí zkušenost v této oblasti. Působí tam tedy jak zkušení pedagogové, tak i vyškolení doučující.

Doučující by měl mít následující osobnostní charakteristiku, měl by být stabilní, mít trpělivost, být zodpovědný. Dále by měl mít kladný přístup k dětem a ke své práci a další rysy, které jsou prověřovány předtím, než doučující začne učit. Dělají se například IQ testy či testy schopnostní, jež mají své určené limity, kam se posuzovaná osoba musí vejít. Pokud limitu nedosáhne, v centrech doučovat nemůže. Pokud adept projde vstupními testy, je zařazen do výcviku. Každý musí nastudovat Basic Study Manual (Základní studijní příručka), komunikační kurz a pak absolvovat čtrnáctidenní trénink v centru Basic Praha na doučujícího. Celá doučovací technika se tam osvojí. Pak přichází praxe zpočátku se supervizí, aby byly korigovány případné nedostatky.

Je nutné podotknout, že zásady, které jsou vštěpovány těmto učitelům, jsou dobře známé učitelům působícím v českém školním systému. Na pedagogických fakultách je zdůrazňována

5.3. Metody používané v anglických školách LITE

Základem pro tyto jazykové školy je opět studijní technologie L. R. Hubbarda, tentokrát však aplikovaná na výuku anglického jazyka.

Mottem těchto jazykových škol je mluvit, mluvit, mluvit. Jak se toho snaží docílit?

5.3.1. Rozřazení studentů

Studenti se o škole LITE dozvídají buď z internetu, nebo také z letáčků, které jsou neustále distribuovány lidem, v neposlední řadě jim někdo ze své osobní zkušenosti školu doporučí.

Takový zájemce pak může přijít na ukázkovou hodinu, která probíhá každý týden, a rozhodnout se, zda zkusit kurz či ne.

Pokud se zájemce rozhodne, že chce v LITE studovat, první věc, kterou udělá, je, že napíše rozřazovací test. Ten není ničím zvláštní. Jeho obsahem jsou slovíčka a gramatika a podle úspěšnosti se zařadí do vhodné úrovně kurzu.

Nejvíce obsazovaná úroveň jsou začátečníci (A) a mírně pokročilí (B).

5.3.2. Nabízené služby a jejich organizace

Nabídka kurzů není moc široká, jelikož ještě nejsou vypracovány plány na přípravu na certifikáty, maturitu a jiné specializované kurzy.

Výhodou však je, že se v LITE dá studovat opravdu intenzivně. V nabídce jsou kurzy, které probíhají třikrát týdně po 4 hodinách ráno nebo večer ve skupince asi osmi lidí.

Další možností je individuální výuka, která je rovněž intenzivní, ale dražší. Pro studenta vždy lepší, když může v kurzu s někým mluvit.

Dále se nabízí ještě firemní kurzy a dětské kurzy.

5.3.3. Učitelé

Většinou jsou to lidé, kteří již nějakou zkušenost s učením mají, ne často jsou to však vystudovaní pedagogové.

Předtím než začne učitel vyučovat v LITE, musí projít osobnostními testy stejně jako do Basicu. Rovněž ho čeká i trénink. Nejprve si musí nastudovat Základní studijní příručku, aby uměl rozpoznat studijní bariéry, poté dělá Komunikační kurz a pak již samotný trénink pro LITE, který trvá asi týden. Trénink se skládá ze spousty cvičení a drillů na osvojení si celé technologie pod vedením učitelů, kteří ji již používají.

5.3.4. Metoda používaná v LITE

Jak již bylo řečeno, cílem je mluvit. Na začátku každé hodiny se hraje hra Simon says (Šimon říká), která pomáhá studentům dostat se pozorností více „do třídy“. Probíhá samozřejmě v anglickém jazyce. Učitel říká například: „Šimon říká: Dotkni se svého čela“ a studenti to dělají. Opakují si tak slovní zásobu částí těla, věcí kolem nich, oblečení, barev a hlavně se u toho dobře pobaví. Když učitel řekne povel bez „Šimon říká“, neměli by ho poslechnout.

Po skončení hry se následuje takzvaný Word list (seznam slovíček) – učitel je píše na tabuli, studenti si je opisují do sešitů, a pak následuje přesná procedura, jak je studenty naučit. Konečným důležitým krokem při učení slovíček je tvoření vět. Ve dvojici studenti tvoří věty na konkrétní slovíčko až do chvíle, kdy ho plně ovládají a ví, že už ho nezapomenou. Někdy to vyžaduje tři věty, někdy deset. Když jim ještě úroveň angličtiny nedovoluje tvořit anglické věty, tvoří je v českém jazyce a dosazují anglická slovíčka.

Je třeba je upozornit na to, že tvoření vět mohou doprovázet nepříjemné emoce, ale že když budou pokračovat, skončí to smíchem a cítit se budou zase dobře. Je pak na zodpovědnosti učitele, jestli je ke konečnému fenoménu, tedy aby se cítili z každého slovíčka dobře, dovede.

Z mé zkušenosti vím, že tvořením svých vět se studenti hodně učí. Je však třeba jim vše vysvětlit, jinak mohou tuto metodu i odmítnout. U mírně pokročilých

studentů mám zkušenost, že se rychle rozmluví a obohatí se jejich slovní zásoba. Studenti nejsou tolik pasivními přijímači slovní zásoby, ale vše sami tvoří.

V LITE se gramatickým pravidlům nevěnuje mnoho pozornosti. Gramatika se učí pomocí větných vzorců. Na tabuli se například otázka *Do you ?* a studenti ji doplní. Následně sami doplňují ve dvojici další možnosti až do fenoménu, kdy umí sami vytvářet otázku v angličtině.

To je celý princip LITE - používat vše až do bodu, kdy to studenti ví. Učitel je tu ten, co dohlíží, že vše zvládnou.

Co bych LITE vytkla, je to, že v plánech určité věci chybí. Nejsou dokonalé. V tu chvíli se mi velice vyplatila předešlá učitelská praxe. Navíc díky tomu, že už předtím jsem hodně učila, pro mě nebylo tak obtížné zodpovědět otázky studentů. Proto vím, že když se v LITE dbá na to, aby studenti měli jasno, musí být přítomna i poměrně vysoká odbornost lektorů. Studenti nemají v ruce učebnice, ptají se vždy učitele.

Někdy je třeba se studentem objasnit i jeho předešlé studium cizího jazyka, které bývá plné nepochopení. Na tohle v kurzech LITE není čas. Nicméně vím, že to pro další studium bývá zásadní.

V LITE výuce se vůbec neuplatňují poslechy. Pro běžnou praxi až tak nechybí, ale co když pak student dělá nějakou zkoušku nebo maturitu, kde je poslech velice důležitý? Myslím si, že toto je třeba v LITE časem dopracovat. Co je podle mne specifikem LITE, je to, že se dbá na procvičení všeho, co se student učí. Sleduje se průběh, a když student začne mít nějaké potíže se studiem, hledá se, kdy to začalo a obtížná látka se řádně procvičí. Nicméně to je však na každém učiteli, jak se k tomu postaví, a myslím, že vnímavý učitel se to snaží vždy hlídat. V LITE je na to však kladen velký důraz.

III. PRAKTICKÁ ČÁST

6. Vyučovací hodina v centru BASIC

Pro ilustraci zde uvedu ukázkou hodiny doučování.

Následující údaje jsem zaznamenala při hospitaci, která mi byla umožněna vedením centra.

Jedná se o chlapce P.S., kterému je deset let a do Basicu chodil každý týden od 24.května 2010 do 14.srpna 2010, na dvě vyučovací hodiny.

Cílem hodiny je procvičit písmena a slabiky. Jak mi doučující vysvětlila, často se spolu se studenty vrací k samým školním začátkům a učí je písmena se všemi jeho tvary – malá, velká, psací, tiskací. Studenti je prý nemívají zažitá a to je podle ní počátek problémů se čtením a psaním. Proto se u vstupních testů zkouší znalost písmen. Hanka mi vyprávěla, že zažila případy, kdy se po objasnění některých písmen student ve škole výrazně zlepšil.

Výuka: P. S. přichází do hodiny a vypadá spokojeně, zdá se, že se sem dokonce i těší. Vyučující se ho ptá, jak se má a on říká, že se má dobře.

1. P. čte nahlas pod sebou napsané samohlásky:

o
e
i
a
u – tady měl P. problém – **nepoznal samohlásku**
e
i
a
u

2. Doučující na samohlásky ukazuje a P. je jmenuje – jde mu to velice dobře.
3. Doučující samohlásky říká a P. je ukazuje - také mu to jde dobře.
4. P. píše body za splněný úkol do formuláře, který na začátku hodiny dostal. Tyto body zapisuje po každém splněném úkolu v průběhu hodiny.

5. Stejná procedura s velkými tiskacími samohláskami:

1. čte nahlas pod sebou.
2. učitel ukazuje a P. říká.
3. učitel říká a P. ukazuje.

A

E

I

O

A

U

E

O

V uvedených úkolech si P. vede dobře, práce ho bavila.

6. Procvičování slabik s hláskami m, l, t, n:

Používá se stejná procedura jako s písmeny. Nejdříve je procvičována každá skupina slabik zvlášť, pak všechny dohromady.

ma	MA	la	LA	ta	TA
me	ME	le	LE	te	TE
mi	MI	li	LI	ti	TI
mo	MO	lo	LO	to	TO
mu	MU	lu	LU	tu	TU
my	MY	ly	LY	ty	TY

U P. zaznamenávám pouze několik drobných zaváhání, zdá se, že ho to baví a užívá si to. Doma si prý slabiky procvičuje s pexesem.

7. Diktát: Úkolem P. je psát slabiky podle diktátu vyučující.

8. Plácaná: Jde o hru podobnou pexesu, hrají ji minimálně 2 hráči. Na obrázcích jsou nakreslena písmena a učitel vždy náhodně řekne jedno z nich. Děti mají co nejrychleji najít pár tohoto písmene a vymyslet slovo, které na toto písmeno začíná. Vyhrává ten, co jich má nejvíc. Hru jsem s P. hrála já, měl obrovský postřeh, byl rychlý, bavilo ho to a vyhrál.
9. Plastelínová demonstrace: P. modeluje plastelínou obě formy (tiskací i psací) písmen, na kterých se s paní učitelkou dohodli. Když vymodeluje písmenka, tvaruje nějakou věc začínající na toto písmenko. Potom tato písmenka opisuje do sešitu.
10. Čtení slabik a slov ze slabikáře: P. se při čtení hůře soustředí, narazí na slovo *píle* a nemůže jej přečíst – nerozumí slovu – učitelka mu slovo objasňuje, a pak po něm chce vymyslet nějakou větu s tímto slovem. Stejná situace u slova pólo – učitelka bere knížku, ukazuje mu obrázky a vysvětluje. P. však zívá – učitelka mu tedy vysvětluje původ slova a dává mu slovo pólo nakreslit – P. už nezívá, je čilý a může číst dál. Poté se již při čtení problém nevyskytl. Učitelka celou dobu bedlivě pozorovala chlapcovo chování a jeho reakce, a tak u něj odhalila dvě nepochopená slova v poměrně krátkém textu.

Konec hodiny – doučování je ukončeno ve 14: 00 – P. si počítá všechny body a je spokojený, že získal tolik bodů.

Při této hodině byly dodržovány principy studijní technologie L. R. Hubbarda, avšak nezpozorovala jsem nic výjimečného. Když student nepochopil vysvětlovanou látku, projevovalo se to velmi výrazně - každý učitel by si tudíž všiml, že je třeba látku vysvětlit více. Oceňuji trpělivost učitelky při vysvětlování slov a použití obrázkového slovníku – student díky tomu rychleji pochopil pro něj dříve neznámé slovo. O chápání čteného a mluveného se však stejným způsobem snaží také klasické školství.

7. Vyučovací hodina v anglické škole LITE

V jazykové škole LITE jsem sama dva měsíce působila, využiji tedy vlastní zkušenost.

Cílem LITE a zároveň mottem této jazykové školy je mluvit, mluvit, mluvit. Proto je výuka v LITE velice intenzivní. Pokud je to možné, studenti na kurzy dochází třikrát týdně na 4 hodiny buď ráno, nebo večer. Vyučovací hodina trvá 45 minut a po dvou hodinách je desetiminutová pauza. Při vstupním testu je student zařazen do příslušné skupiny a vybere si, zda bude chodit ráno nebo večer. V případě že ani jedna varianta pro něj není vhodná, pak si může zvolit kurz individuální.

Pro názornost uvedu ukázkou jednoho čtyřhodinového vyučovacího bloku v jazykové škole LITE.

Výuka:

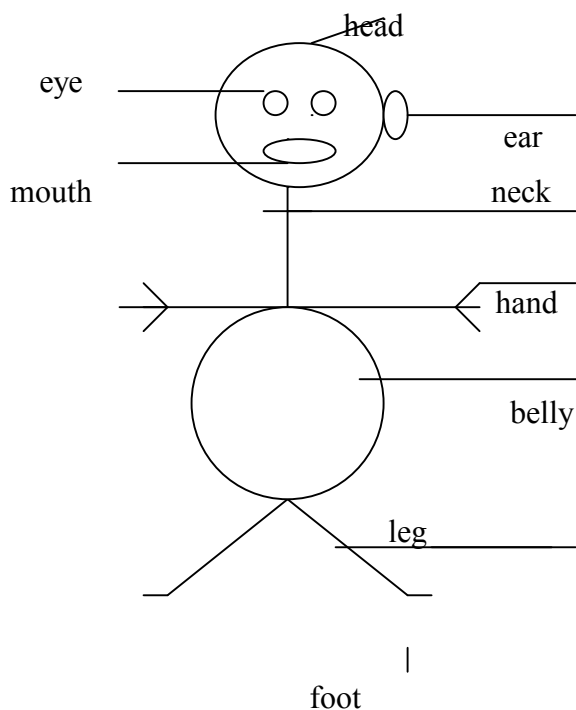
Cílem tohoto vyučovacího bloku je studenty naučit slovíčka a z gramatiky přítomný čas prostý a tvoření otázky.

Vyučující přichází v 8 hodin ráno do třídy, kde na něj čeká skupina 5 studentů, sedí do půlkruhu a v rukou drží psací potřeby. Nemají žádné učebnice, protože se zde nepoužívají.

Vyučující pozdraví a studenti odpovídají. Pak se zjišťuje docházka.

1. Hra Simon says (Šimon říká) – na začátku každé hodiny se hraje hra, aby se studenti dostali pozorností více do třídy a zopakovali si slovíčka.

Učitel kreslí na tabuli a studenti si zapisují:

Učitel napíše pod obrázek: Simon says: “Touch your...” a řekne jim, co to znamená (Šimon říká: „Dotkni se své...“). Učitel se ptá, co by se dalo doplnit místo teček a zapíše to na tečky např. head (hlava).

Studenti opakují dvakrát po učiteli větu Simon says: "Touch your head."

Učitel vysvětluje princip hry.

Učitel říká Simon says: „Touch your mouth“ („Dotkni se svých úst“) a další povely. Hra končí v případě, že se učitel ujistí v tom, že si žáci nová slova dobře pamatují

2. Učitel vrací opravené domácí úkoly z minulé hodiny a studenti mu dávají nově napsané. Ptají se na to, co jim není jasné.

2. Gramatika – přítomný čas prostý, tvoření otázek

Učitel napíše na tabuli *Present simple questions* a ptá se, co to znamená. Studenti odpovídají, že přítomný čas prostý.

Učitel napíše na tabuli: *Do you ____ ?* a ptá se, co by se dalo doplnit.

Studenti vytváří například *Do you speak English?* (Mluvíš anglicky?).

Poté učitel vytvoří dvojice a nechá je tento větný vzorec procvičovat ve větách, v kterých obměňují slovesa. Učitel sleduje, jak jim to jde, a hlídá okamžik, kdy jim to už nedělá žádné potíže. Studenti ještě nemají příliš bohatou slovní zásobu, proto doplňují i česká slova jako například *Do you swim v létě? Plaveš v létě?*

Stejným způsobem se pak postupuje u dalších větných vzorců. Dále se probírá 3. osoba jednotného čísla, to znamená *Does she ____ ?*

Vždy se vše procvičuje do kýženého bodu, kdy se studenti při děláni vět cítí pohodlně, jistě a nezažívají již žádné nepříjemné pocity.

Po dvou hodinách výuky následuje patnáctiminutová přestávka.

3. Konverzace

Učitel napíše na tabuli: *Tell me something about you.*

Tell me more.

Ptá se studentů, co to znamená. Odpovídají: „Řekni mi něco o sobě.“

„Řekni mi víc.“

Učitel s nimi tyto věty učitel zopakuje dvakrát a poté již následuje konverzace.

Utvořená dvojice se postaví a jeden z nich říká: „*Tell me something about you.*“

Druhý povídá. Neopravují se zde chyby, pouze se upozorňuje na nesrozumitelné pasáže. Neopravuje se proto, aby se student nebál mluvit. Když mu dochází

slova, druhý student ho pobídne: "Tell me more.". Poté se vystřídají a pokračuje se stejným způsobem.

4. Word List – Seznam slov

Učitel píše na tabuli, studenti si zapisují.

<i>table</i>	<i>cup</i>	<i>book</i>	<i>animal</i>
<i>chair</i>	<i>school</i>	<i>dog</i>	<i>thing</i>
<i>pen</i>	<i>work</i>	<i>cat</i>	<i>man</i>
<i>car</i>	<i>bus</i>	<i>door</i>	<i>woman</i>

Učitel se ptá na význam:

<i>stůl</i>	<i>šálek</i>	<i>kniha</i>	<i>zvíře</i>
<i>židle</i>	<i>škola</i>	<i>pes</i>	<i>věc</i>
<i>propiska</i>	<i>práce</i>	<i>kočka</i>	<i>muž</i>
<i>auto</i>	<i>autobus</i>	<i>dveře</i>	<i>žena</i>

Slovíčka se procházejí standardní procedurou, která se nemění:

1. řekne se význam slova
2. studenti sami říkají významy
3. slova se dvakrát opakují kvůli výslovnosti
4. studenti je sami čtou přeházeně a rychleji
5. procvičování - studenti se rozdělí do dvojic a na každé slovíčko vytvářejí věty až do chvíle, kdy probírané slovíčko bezpečně znají a cítí se z něj dobře. Je vždy nutno projít celý seznam a takto ho procvičit. Ve dvojici si studenti navzájem pomáhají a střídají se. Tato metoda má za následek, že studenti používají nepřetržitě slovní zásobu a vše sami tvoří, jsou aktivní, a i to, co se již dávno naučili, jsou nuceni neustále používat.

8. Učitel píše na tabuli: *See you soon!* Studenti si to zapíší a přeloží jako *Uvidíme se brzy!* nebo *Brzy navíděnou!*.

Slovní spojení se dvakrát přečte a učitel nechá studenty nahlas celé spojení zopakovat.

Tím tato čtyřhodinovka končí a studenti z předešlých hodin dobře ví, že domácím úkolem je napsat co nejvíce vět na nová slovíčka a větné vzorce.

8. Výzkum fungování center Basic a jazykových škol LITE v ČR

V této části práce, prostřednictvím dat zjištěných prostřednictvím dotazníkového šetření a rozhovorů, popíši fungování center BASIC a jazykových škol LITE. Všechna centra a školy v ČR byly emailem obeslány s žádostí o spolupráci. Center Basic je v ČR 14 a jazykových škol LITE je stejný počet, také 14. Po opakovaném urgování žádostí se mnou začala spolupracovat 4 centra Basic – Hradec Králové, Čáslav, Plzeň a Pelhřimov a 3 jazykové školy LITE – Pardubice, Brno a Ostrava. Jiná centra na žádost buď nereagovala, nebo se vyjádřila, že na toto nemají čas, či že k tomuto účelu nemají specifikovány instrukce.

Vzhledem k tomu, že v současnosti nejsou k dispozici souhrnné údaje o centrech BASIC a jazykových školách LITE, byl k tomuto účelu definován následující cíl.

Hlavní cíl práce: Cílem práce je pokusit se zmapovat současný stav a fungování jazykových škol LITE a center BASIC z pohledu ředitelů, učitelů, rodičů a žáků (studentů).

8.1. Centra Basic – Ředitelé

8.1.1. Dílčí cíl šetření:

Pro tuto část šetření byl definován následující cíl:

Seznámit se s centry a získat všeobecné informace personální, organizační a provozní.

8.1. 2. Použitá metoda:

Byla zvolena metoda dotazníková. Sestavený dotazník obsahoval 9 položek. Jednalo se o otázky otevřené a jednu dichotomickou. Obesláno bylo všech 14 center, vráceny byly 3 vyplněné dotazníky (t.j. 21 %) z center Hradec Králové,

Čáslav, Plzeň. Centrum v Pelhřimově jsem navštívila osobně, a proto jsem využila pro získání potřebných dat strukturovaný rozhovor se ředitelkou. Do výzkumu tedy byla zahrnuta celkem 4 centra (t.j. 28 % z celkového počtu center v ČR).

8.1. 3. Zpracování a analýza získaných dat:

Otázky, na které měli ředitelé odpovídat, byly zaměřeny na organizační a personální problematiku spojenou s fungováním center.

8.1.4. Zpracování odpovědí respondentů:

1. Z oslovených center byla 3 založena v letech 2004 – 06, jedno v roce 2009. Je tedy zřejmé, že centra v ČR nemají dlouho tradici. Jsou tedy na poli doučování novinkou.

2. Počty studentů, kteří centry prošli za dobu jejich působení, jsou přímo úměrné délce působení center. Nejmladší centrum má za sebou necelých 200 doučovaných studentů, nejdéle působící pak uvedlo počet nad 400.

3. Centra mají 2 nebo 3 vyučující. Jedno centrum z dotazovaných center zaměstnává všechny 3 vyučující na částečný úvazek, ostatní centra mají 2 nebo jednoho učitele na plný úvazek a ostatní na částečný.

Z uvedených údajů je vidět, že oslovená centra mají 2 nebo 3 vyučující převážně zaměstnané na částečný úvazek.

4. Spolupráce s rodiči není v centrech sjednocená. Typy spolupráce s rodiči jsou tyto (v pořadí podle nejčastějšího):

1. konzultace dle potřeb rodičů
2. pravidelné konzultace jako standardní součást práce s dítětem
3. přednášky, semináře
4. dny otevřených dveří, literární soutěže

5. Potíže, s kterými děti do Basiců přichází, jsou nejčastěji:

1. specifické poruchy učení

2. poruchy pozornosti
3. nespecifikované problémy s učením (např. v důsledku snížených rozumových předpokladů)
4. dyskalkulie
5. jiné

6. Všechna centra uvádějí, že se snaží o spolupráci se speciálními pedagogy a psychology.

Respondent 1: „Vždy záleží na konkrétním člověku, zda má o spolupráci zájem. Naše centrum spolupracuje s některými psychology (paní Žítková), logopedy, učiteli, výchovnými poradci, dětskými lékaři. Většina má zájem se zúčastnit přednášky o studijní technologii a pak k nám doporučuje studenty. S učiteli řešíme i konkrétní problémy dítěte a hledáme společné řešení.“

8.2 Anglické školy LITE – Ředitelé

8. 2. 1. Dílčí cíl šetření:

Cílem bylo zjistit všeobecné informace o jazykových školách, zejména personální, organizační a provozní.

8. 2. 2. Použitá metoda:

I v případě jazykových škol byl pro ředitele sestaven dotazník obsahující 10 položek. Dotazníky byly rozeslány do 14 jazykových škol. Vrátily se 3 vyplněné dotazníky ze škol LITE v Pardubicích, Brně a Ostravě.

8. 2. 3. Zpracování odpovědí respondentů:

1. Dotázané jazykové školy byly všechny založené po roce 2000, respektive v letech 2002, 2008, 2006, jsou tedy v ČR poměrně nové.

2. Dvě z nich uvádí, že jimi prošlo více než 800 studentů a nejpozději založenou méně než 400. Z toho tedy vyplývá, že školy LITE jsou mnohem více využívány než centra Basic.

3. Počet učitelů a úvazek: respondent číslo 1: plný úvazek 3, na částečný 1
 respondent číslo 2: na plný úvazek 2, na
 částečný 1
 respondent číslo 3: 2 externě

4. Formy studia, které LITE nabízí (od nejčastějších k nejméně častým):

1. večerní skupinové kurzy
2. individuální kurzy
3. firemní kurzy
4. ranní skupinové kurzy

Zatím probíhá jen výuka anglického jazyka, studium jiných jazyků se plánuje do budoucna. Další položka dotazníku měla zodpovědět otázku, které formy, nabízené školou, jsou frekventanty upřednostňovány. Nejčastěji si volí večerní a individuální kurzy.

5. Průměrná týdenní docházka studentů do LITE je třikrát týdně po 4 hodinách.
6. Délka studia – dva respondenti uvádí 6-12 měsíců a jeden uvádí méně než 6 měsíců.
7. Nejčastěji studenti přichází s obtížemi v gramatice, mluvení, a neví, jak se naučit slovíčka.
8. Studenti nejčastěji přichází na doporučení, po přečtení letáku nebo po seznámení se s internetovými stránkami.
9. Plány do budoucna:
Respondent 1: „Zavést výuku zaměřenou na maturitní přípravu, výuka k dosažení certifikátu, individuální kurzy podle představy a potřeby konkrétního studenta.“
Respondent 2: „Větší propagace a rozšíření.“

Respondent 3: „Aby 80% lidí v Brně díky studiu v LITE umělo dobře používat angličtinu v mluvené komunikaci a stalo se díky tomu úspěšnějšími ve svém životě.“

8.3. Centra Basic – Učitelé

8.3.1. Dílčí cíl šetření:

Cílem výzkumu bylo zjistit, do jaké míry učitelé zapojují studijní technologii do doučování a zda jí případně obohacují výuku na běžné škole. Zájem byl rovněž soustředěn na zkušenosti vyučujících s jejím používáním. Cílem také bylo zjistit, zda by zavedení této studijní technologie mohlo pomoci zvládnout studijní potíže na běžných školách.

8.3.2. Použitá metoda:

Vzhledem k podmínkám byla opět zvolena metoda dotazníková. Centra, která se do výzkumu zapojila, si tento způsob výzkumu přála. Jednalo se opět o otázky otevřené a rovněž i o otázky s možnostmi výběru odpovědí.

Na dotazníky odpovědělo celkem 9 učitelů bez předem daných kritérií výběru.

8.3.3. Zpracování údajů:

1. Učil/a jste (učíte) na běžné škole? Jestli ano, jak dlouho a jak dlouho učíte v centru Basic?

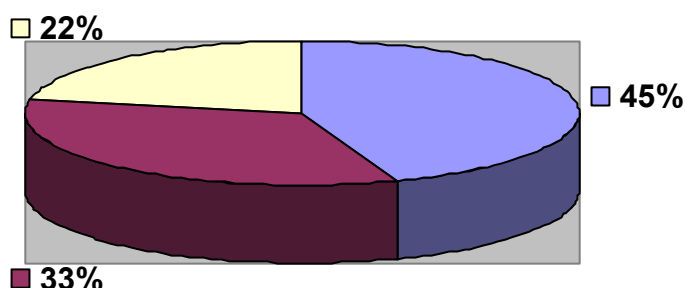
<i>Doba strávená:</i>	<i>v centru Basic (v měsících)</i>	<i>na běžné škole (v měsících)</i>
Respondent 1	13	25
Respondent 2	5	16
Respondent 3	10	neučil na běžné škole
Respondent 4	45	30
Respondent 5	18	neučil na běžné škole

Respondent 6	34	76
Respondent 7	6	neučil na běžné škole
Respondent 8	13	51
Respondent 9	19	neučil na běžné škole

Z tabulky je patrné, že praxe respondentů ve studijních centrech a na běžných školách se velmi liší. Z 9 dotázaných neměli 4 respondenti žádnou praxi s učením na běžné škole. Většina vyučujících v centru Basic má zkušenosti s výukou na běžné škole. Nejdelší praxe na běžné škole je 76 měsíců, nejkratší 16 měsíců. Nejdelší praxe v centru Basic je 45 měsíců a nejkratší je 5 měsíců.

2. Učitelé, kteří pracují současně v centru Basic a na běžné škole, potvrzují, že studijní technologii používají i ve výuce na běžné škole (2 respondenti). Ti, co učili na běžné škole dříve než v Basicu, samozřejmě tu zkušenost nemají (3 respondenti) a zbytek učitelů na běžných školách neučí (4 respondenti). Ti respondenti (2), kteří měli možnost zapojit nějaké postupy do své výuky na běžné škole, uvádějí, že nejčastěji používají vysvětlování pojmů, dávají si větší pozor na používání neznámých slov v hodinách a mnohem více používají obrázky, schémata a aplikují teorii gradientu.

Graf 1: Použití studijní technologie na běžných školách

- učitelé, kt na běžných školách neučili
- učitelé, kt na běžné škole učili dříve než v Basicu
- učitelé, kt používají stud.tech.při výuce na běžné škole

3. Na otázku, jestli si myslí, že používáním studijní technologie by se méně úspěšným žákům změnil pohled na školu, odpovídají 2 respondenti, že určitě ano, 3 ano, ale má to i svá rizika, a 4 si nemyslí, že by to mohlo nějak zásadně jejich pohled změnit. Všichni respondenti uvádí, že vždy dosáhli u studenta pokroku při použití studijní technologie. Dva z nich uvádí, že to bylo i přístupem učitele a rodičů.

Není možné tedy jednoznačně říci, že by za pokrokem studenta stála studijní technologie L. R. Hubbarda nebo centra Basic. To, že se dosáhne pokroku téměř vždy, je podle mého názoru dané tím, že se dítěti můžete v centru věnovat individuálně nejčastěji 3 hodiny týdně. Za takovéto podmínky se musí dosáhnout alespoň malého pokroku i bez používání studijní technologie.

4. Úvazek učitelů v Basicu:

<i>Plný úvazek</i>	<i>Částečný úvazek</i>	<i>Externě</i>
4	4	1

5. Počet studentů jednotlivých vyučujících:

„Kolik studentů prošlo Vaší praxí?“	Méně než 15	15-50	Více než 50
Počet respondentů	2	5	2

8.4. Anglické školy LITE – Učitelé

8.4.1. Dílčí cíl šetření:

Cílem bylo, podobně jako v Basicu, zjistit, jak se učitelům učí se studijní technologií, jestli mají praxi i na běžných školách, jestli i tam tuto technologii používají a čím jsou jazykové školy LITE specifické.

8. 4. 2. Použitá metoda:

I zde byl použit dotazníkový výzkum s otázkami otevřenými a s možnostmi výběru. Obeslány byly všechny školy LITE, vrátilo se pouze 5 vyplněných dotazníků od učitelů vybraných zcela náhodně bez udaných předešlých kritérií.

1. 2 učitelé odpovídají, že se do LITE dostali zcela náhodou přes inzerát, když hledali práci. Dva odpovídají, že o možnosti vyučovat v těchto školách dozvěděli od známých a 1 po návratu ze zahraničí hledal práci s anglickým jazykem.

2. Učil/a jste (učíte) na nějaké jiné škole? Jak dlouho (v měsících)? Jak dlouho v LITE (v měsících)?

Doba strávená:	v LITE (v měsících):	na běžné škole:	v jiné jazykové škole:
Respondent 1	12	7	0
Respondent 2	39	0	0
Respondent 3	8	0	6
Respondent 4	20	47	0
Respondent 5	14	0	8

Z tabulky vyplývá, že 2 učitelé nemají žádnou jinou praxi než ve školách LITE. Nejdelší doba strávená v LITE je 39 měsíců a nejkratší 8 měsíců. Na běžné škole byla jejich nejdelší praxe 47 měsíců a nejkratší 7 měsíců a na jiné jazykové škole byla uvedena délka praxe 6 a 8 měsíců. Většina z dotázaných má praxi s výukou na jiné škole.

- Na otázku, kolik hodin denně učí, odpovídají učitelé různě - nejčastější (3 odpovědi) je 10 hodin denně třikrát v týdnu, a 2 respondenti odpověděli, že záleží na aktuálním počtu studentů, a tak je jejich pracovní doba velice proměnlivá.
- Vyučuje se jen anglický jazyk, protože jsou na něj vytvořené výukové plány. Jiné jazyky jsou plánovány do budoucna.
- Všichni učitelé odpovídají, že se jim s touto technologií učí dobře. Mají i své negativní stránky, ale studenti si i tak z výuky odnesou hodně.
- 3 učitelé jsou přesvědčeni, že LITE opravdu dokáže lidi naučit anglicky a 2 také myslí, že ano, ale vidí i nevýhody, například že je toho na studenty někdy moc.
- LITE je podle učitelů jiný v tom, že se dbá hodně na mluvení (2 respondenti). Dva respondenti uvádí jako specifikum, že studenti nepoužívají učebnice a neustále tvoří vlastní věty. Je odlišný také tím, že je vypracovaný přesný postup, jak se anglicky naučit.

8. Na otázku, kolik mají průměrně studentů ve svém večerním kurzu, všichni vybrali možnost b, tedy 4-10.
9. Všichni učitelé odpovídají, že pokroku dosáhnou vždy.

8.5. Centra Basic – Rodiče

8.5.1. Dílčí cíl výzkumu:

Pro tuto část šetření byly definovány následující cíle: 1. Zjistit, proč rodiče Basic kontaktovali, 2. zda u jejich dítěte bylo dosaženo očekávaného pokroku, 3. zda mají rodiče zkušenost s jinou metodou nápravy

8.5.2. Použitá metoda:

Byl zvolen strukturovaný rozhovor, všechny odpovědi byly zaznamenávány na diktafon. O anonymní rozhovor bylo požádáno 5 rodičů, kteří navštěvovali se svými dětmi Basic v minulosti, aby mohli s odstupem času lépe zhodnotit efekt doučování.

8.5.3. Zpracování údajů:

1. Z jakého důvodu Basic zkontaktovali:

Respondent 1 - Jeho syn se ve škole těžko soustředil a nosil kvůli tomu špatné známky.

Respondent 2 – Syn chodil do zvláštní školy, ale rodič si myslel, že „má na vše“, a proto hledal pomoc.

Respondent 3 – Dceři nešlo čtení, četla po slabikách a s chybami.

Respondent 4 – I přesto, že se rodič se svým synem doma hodně učil, vždy vše zapomněl a dostal špatné známky.

Respondent 5 – Chlapec ve škole často zlobil, nosil špatné známky a maminka nevěděla, co s ním.

2. Délka docházky do Basicu:

Respondent 1: Navštěvoval Basic s přestávkami půl roku

Respondent 2: 2 a půl měsíce

Respondent 3: 7 měsíců

Respondent 4: 1 rok s přestávkami

Respondent 5: 4 měsíce

3. Frekvence docházky do Basicu:

Respondent 2, 3, 4 – jejich dítě chodilo do Basicu dvakrát týdně na 2 hodiny.

Respondent 5 – nepravidelně, někdy v týdnu jednou na dvě hodiny, někdy dvakrát na dvě hodiny.

4. Splnil Basic Vaše očekávání?“

Respondent 1 – „Určitě se zlepšil, ale úplně problém vyřešen nebyl, bylo by na to třeba mnohem víc času. Znamky se zlepšily, nesoustředěnost však ve velké míře zůstala.“

Respondent 2 – Odpovídá jednoznačně, že ano. Syn měl ze studia mnohem větší radost a zlepšil se i ve škole. Nicméně ho dál nechala ve zvláštní škole, věděla, že by do Basicu musel chodit dál, aby se udržel v běžné škole a to bohužel časově a finančně nešlo.

Respondent 3 – Odpovídá, že ano. Ve čtení se výrazně zlepšila.

Respondent 4 – pomohlo to, ale problém stále ještě přetrvává, nevymizel a je stále náročné se s ním učit, aby si něco pamatoval.

Respondent 5 – myslí, že očekávání byla splněna, mnohem víc se zklidnil, i dál je ale v hodinách příliš aktivní a známky jsou špatné. Pokrok k lepšímu tam však určitě je.

5. Jiné formy pomoci:

Tři respondenti uvádí spolupráci s psychologem a zároveň s centry Basic a 2 neuvádí žádnou jinou formu pomoci.

6. Forma spolupráce s rodiči:

Dva respondenti uvádí, že vždy, když si pro dítě přišli, vše konzultovali s vyučujícím. Tento způsob informování o pokrocích dítěte jim vyhovoval nejvíce.

Dítě jednoho respondenta dokonce jelo s Basicem na letní tábor a maminka chodila na seminář o komunikaci.

Další dva respondenti uvádí, že na konzultace docházeli do Basicu v případě, že chtěli znát postup svého dítěte. Když chtěl doučující mluvit s rodičem, tak zavolali. Jeden respondent uvádí, že do Basicu nechodil z časových důvodů, dítě tam jen přivedl a vše se konzultovalo telefonicky.

7. Další možná spolupráce s centry:

Dva respondenti odpovídají, že pokud bude třeba, tak budou spolupracovat s Basicem i v budoucnu. Dva si myslí, že již pomoc nebude třeba, a jeden uvádí, že pokračovat nelze z finančních důvodů, ale rád by tam své dítě viděl.

8.6. Centrum Basic – Děti:

8.6.1. Dílčí cíl šetření:

Pro tuto část šetření byl definován následující dílčí cíl: ujistit, jak byly děti spokojeni v centru s výukou, učitelem a aktivitami, které se tam prováděly.

8.6.2. Použitá metoda:

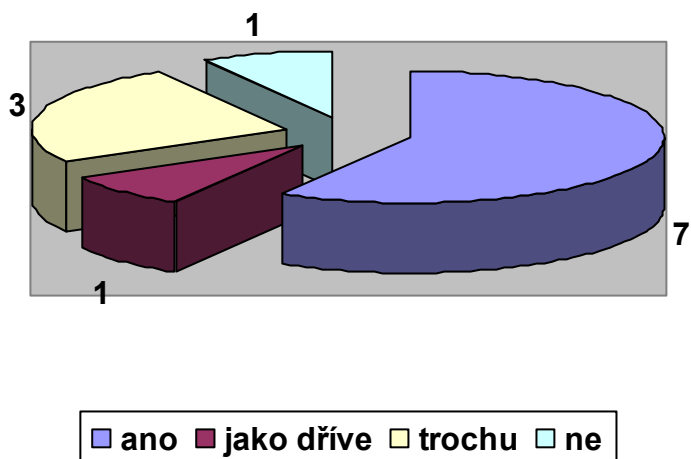
Zvolena byla opět metoda dotazníku s otevřenými otázkami. Dotazníky byly rozeslány náhodně studentům Basicu, vyplněných se jich vrátilo 12.

8.6.3. Zpracování údajů:

Všichni dotázaní respondenti ohodnotili Basic kladně, všem se tam líbilo a ohodnotili by ho známkou 1.

2. „Chodíš teď do školy raději?“:

Graf 2:

3. „Co tě v Basicu nejvíc baví?“:

Hry	Plastelína	Kreslení	Čtení	Psaní
5	4	1	1	1

8.7. Anglické školy LITE – studenti

8.7.1. Dílčí cíl šetření:

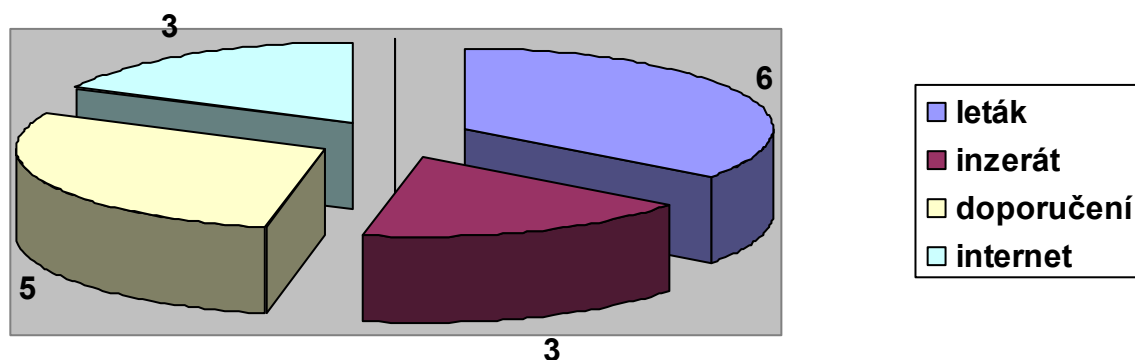
Pro tuto část byly definovány následující dílčí cíle: 1. Zjistit spokojenost studentů s výukou v LITE, 2. Jestli jim opravdu LITE pomohl naučit se anglicky, 3. Jaký pro ně byl celkový přístup jazykové školy.

8.7.2. Použitá metoda:

Byla použita metoda dotazníková s otevřenými otázkami a možnostmi výběru. Obesláno bylo přes 30 studentů, vrátilo se 17 vyplněných dotazníků. Výběr byl zcela náhodný bez kritérií.

8.7.3. Zpracování údajů:

1. Jak se studenti dozvěděli o LITE:

2. Kurz, který navštěvují:

Ranní	Večerní	Individuální
5	4	8

3. Na otázku „ Jak jsou spokojeni s výukou v LITE“ odpovědělo více jak 80% studentů, že jsou úplně spokojeni. Dále 18% dotázaných uvedlo, že si stále nepamatují slovíčka nebo gramatiku.

4. Na LITE je nejvíce zaujalo učení se slovíčkům a hodně mluvení (8 respondentů), Pět repondentů uvádí jako přínosnou metodu hledání nepochopeného v jazyce a 4 respondenti odpovídají, že se jim celkově líbí všechno.

5. Na otázku, zda se domnívají, že se ve škole LITE naučí anglicky, uvedlo 70% dotázaných, že je přesvědčeno, že se v LITE anglicky naučí, 30% studentů má výhrady. Mají pocit, že jim ještě nejdou slovíčka nebo nějaká gramatika.

6. Co se studenti naučili:

slovíčka	gramatika	mluvení	slovesné časy	použití gramatiky
7	4	4	1	1

7. Otázka, zdali student hodlá s LITE pokračovat:

Celkem 15 respondentů odpovídá, že by rozhodně chtěli chodit i nadále. Dva z dotázaných uvedli, že již chodit nechtějí, potřebují pauzu.

9. Další aktivity nabízené centry BASIC

V této kapitole budou uvedena jen centra Basic ne LITE, protože LITE takovéto aktivity ještě neposkytují.

9.1. Přednáška pro veřejnost

Pro veřejnost je každý týden dělána přednáška. Jednu z těchto přednášek jsem navštívila osobně.

Záměrem je seznámit veřejnost s cíli centra Basic a s technologií, která je zde používána.

Přednášející rámcově seznamuje posluchače s filosofií Basicu, výchovy a vzdělání.

Vysvětluje, že každý člověk má své klady i zápory. Ptá se, jak z lidí dostat to dobré ven. Tvrdí, že naši nejbližší nás často spíše kritizují, než aby chválili za to, co bylo uděláno dobře. Potvrzují chyby, a pak se dělají chyby.

Vysvětluje také emoční škálu, která je u lidí pozorovatelná. Emoční škála je složena z emočních tónů neboli úrovní, podle kterých můžeme určit něčí chování, postoje, komunikaci a další charakteristiky. Hubbard říká, že když někdo utrpí velkou životní ztrátu a my ho jdeme rozveselit, reakcí je obvykle pláč a popisuje další jevy spojené s emoční škálou.

Tato škála sestupuje od vysokých emocí k nízkým takto a je označena čísly:

40.0	Klidnost bytí
22.0	Hry
4.0	Nadšení
3.3	Silný zájem
3.0	Konzervatismus
2.9	Mírný zájem
2.5	Nuda
1.9	Nepřátelství
1.5	Zlost
1.4	Nenávist
1.0	Strach
0.5	Žal

0.05 Apatie

Škála sestupuje dál do nižších hodnot, pro názornost jsem vybrala některé emoce, které se nejčastěji uvádí.

Jak je tato škála spojená se studiem?

Je to vhodný nástroj pro odhalení studijní překážky, protože jakmile se student začne pohybovat v nudit a pod ní, tak doučující ví, že musí zjistit, s čím má teď student potíže. Jakmile na to přijde, student stoupá po škále nahoru. Ideální je studenty při hodině udržet ve hrách, a když padají na nižší úroveň dolů, zjistit proč a zase je navrátit. Často touto škálou student prochází i vzhledem k celému předmětu. Na začátku nadšený, má zájem o to, co se tam dozví, pak přijde nepochopení a student začne vůči předmětu padat do nudy (může říkat: „Už mě to tak nebaví.“), pak nepřátelství („Už mi vadí, jak po nás pořád něco chce.“), strach („Bojím se, že propadnu.“), žal („Co budu dělat, když propadnu?“) a nakonec apatie („Už je mi to stejně jedno, na škole nezáleží.“).

Přednášející dále popisuje, jak důležité je studium po gradientu, krok za krokem, protože když se u studenta něco přeskočí, nemá pak šanci pokračovat tak, jak by mohl.

Také upozorňuje, že by učitelé neměli používat slova jako: chyba, špatně apod., protože dítě může dostat strach, kvůli zážitkům v minulosti, kdy dítě selhalo a udělalo věci špatně.

Poté vysvětluje, jak je důležitá výměna mezi dětmi a rodiči. Děti všeobecně chtějí pomáhat a často jim to rodiče nedovolí, pak se z toho dítě necítí dobře. Např. chtějí doma dělat nějaké domácí práce, ale rodiče je nenechají, protože si to udělají sami rychleji...

Dítě pak může přestat být aktivní i ve škole. Začíná být efektem lidí kolem něj, protože si teď myslí, že ho ani nepotřebují a perfektně zvládají sami, může to prý vést až k nesamostatnosti.

Teď přichází praktická část, kdy přednášející chce, abychom si vzali tužku a kreslili slova, která říká: dům, auto, slunce, klematis, podávky,... a tady už jsme byli ztraceni, neschopni kreslit a samotná slova nevíme, co znamenají. Začaly se

projevovat reakce – nepozornost, prázdná hlava, nervozita – jedná se o nejdůležitější překážku v učení - o nepochopené slovo.

Všichni jsme začali být opravdu nepozorní a byli jsme rádi, když nám bylo vysvětleno, jak která věc vypadá a co to je. Uvědomila jsem si, že je opravdu důležité, aby studenti slovům rozuměli. Spousta latinských názvů ve škole a pojmů, které jim dělají potíže, hodně by se jim ulevilo, kdyby měli definice. Jinak na ně učitel tak trochu mluví cizím jazykem a ztrácí jejich pozornost.

9.2. Seminář pro rodiče o komunikaci s dětmi

Novou aktivitou, kterou teď centrum Basic spouští jsou semináře pro rodiče na různá témata jako např. komunikace s dětmi, zlepšení vztahů,...

Paní ředitelka mi vysvětlila, že je ideální, když i rodiče se začnou vzdělávat, a tak se propojí studium dítěte a rodiče. Rodič pracuje na sobě a dosahuje se lepších výsledků při doučování. Dozví se něco o tom, jak s dětmi komunikovat a co u sebe změnit, aby dobře vychovali své dítě. Učíme se ve škole spoustu věcí, ale to jak vychovávat dítě ne a i maminky přiznávají, že by velice uvítaly, kdyby se mohly vzdělat dřív, než na svých dětech napáchají chyby, které se pak jen těžko opravují zpětně.

Potíž s rodiči nastává, když jeden z nich dítě např. znehodnocuje. Dítě přijde domů z doučování či jiné činnosti, má radost, že se něco naučilo a chce se tatínkovi pochlubit a ten místo pochvaly dítě znehodnotí, řekne např. „Stejně ti to k ničemu nebude.“, „To, že teď máš úspěch, neznamená, že zítra se ti bude dařit, podívej se na sebe.“ a další. V tomto případě je nutné, aby ten rodič se alespoň dozvěděl, že dítěti bere hnací sílu do života, dítě tak ztrácí naději na šťastný život a může i přestat chtít studovat.

Aby i rodičům se dalo pomoci, rozhodla se ředitelka pro tyto semináře. Mohla jsem navštívit první, který byl pilotní. Seminář byl 10.8. 2010 v Pelhřimově a přišlo deset lidí.

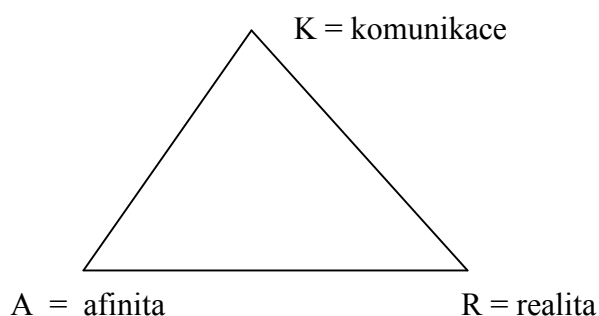
Cílem: Zlepšit komunikaci rodičů s dětmi.

Přednášející: Zdeňka Masopustová, ředitelka

Průběh:

Jako první se kladla otázka: „Jaké by vaše děti měly být podle Vás?“
Odpovědi: hodné, samostatné, šikovné, zdravé, čínorodé, čestné, úspěšné,...

ARK Trojúhelník: jako první věc přednášející vysvětluje podstatu tohoto trojúhelníku pro komunikaci a život a kreslí ho na tabuli:

Princip ARK trojúhelníku: když kterýkoliv bod z něj zvýšíme, tak ostatní vyrostou. Afinita je něco jako náklonost, když někoho máme hodně rádi, dobře se nám s ním komunikuje a máme si o čem povídat (máme společnou realitu). Když někoho nemáme rádi, tak se s ním těžko mluví a máme s ním jen malou realitu.

Když se tento princip používá, tak prý můžeme s kýmkoliv komunikovat o čemkoliv.

Dělá se dril na afinitu: Zkuste k partnerovi cítit něco příjemného (lidé jsou ve dvojicích), pak zkuste např. někoho rozzlobit. Lidé dělají tento dril a baví je.

Pro zvýšení afinity je vždy třeba najít na tom člověku klady.

Vysvětluje se také princip komunikace, že je pro ni důležitá optimální vzdálenost, záměr (abychom vůbec chtěli něco říkat), mít pozornost toho druhého a dosáhnout duplikace tzn. toho, že nám ten druhý člověk porozumí. Při komunikaci používáme také emoce: nadšení, zájem, nuda, nepřátelství, hněv, strach, apatie,...

Na toto je také ve dvojici dělán dril. Dvojice zkouší spolu komunikovat na těchto různých úrovních. Je zřejmé, které komunikace lidé přijímají raději a které méně.

Potom se dělá dril na vytažení někoho z apatie. K takovému člověku se prý musí mluvit jen o emoci výše, jinak to nefunguje. Např. když v nadšení přijdete

k někomu, kdo je v apatii, tak ten člověk vás téměř nezaregistruje, nepohne se. Ale když začnete mluvit o tom, čeho se bojíte, ihned ten člověk zareaguje a můžete pokračovat zase o emoci výš. Dvojice dělají dril.

Podle Hubbarda je pro existenci důležité dopřávání bytí např. matky, učitele, ženy,...

Prý je buď převzato, nebo je ho dosaženo. Dítě také má nějaké bytí a může ho mít i vnucené („Ty jsi bordelář.“, „Zlobíš.“, ...).

Dril: zkuste druhému dopřát bytí. Podstata tohoto drilu je ve chválení něčeho toho druhého. Lidi reagují zvláštně, nejsme zvyklí dopřávat bytí ani to dostávat. Nemáme jistotu v sebe, pak to dáváme dětem. Když někdo umí dobře dopřávat bytí, pak jsou s ním lidi rádi. U dětí platí, že čemu dáváme pozornost, to tam dáváme.

Sebeurčení = stav existence, kdy jedinec může a nemusí být kontrolován okolím. V tomto stavu si je dítě jisté, že může mít vše pod kontrolou, není loutkou. např. když dítěti dáme dárek, je to jeho, je to pod jeho kontrolou a neměli bychom mu říkat, co s tím má dělat.

Správná kontrola = start, změna, stop. Musíme ji děti učit od malička, že vše, co začnou musí udělat a zakončit. Uklidit si po sobě, odnést talíř, ... Bordelář je člověk, který nedokončuje cykly.

Přednášející se ptá: „Od kterého rodiče byste si nechali dávat povely?“ Ten, kterého jmenují dával dobré povely, dobrou kontrolu.

Je důležité, aby dítě mělo cíl. Každý cíl má ale i nějaké překážky. Nedávat dítěti moc svobody ani příliš překážek, ale rozhodně se musí naučit překonávat překážky. Dítě musí mít hru. Omezení v rodině = svoboda, bez známých omezení = dítě otrokem.

Jak u dítěte najít cíl? Zeptat se ho, co by chtěl mít, čím by chtěl přispívat.

Tímto první pilotní seminář končí. Lidé vypadají spokojeně, že mají nové nápady na to, co změnit a píší své zisky z tohoto semináře.

9.3. Co studenti a rodiče napsali po doučování

STUDENTI:

„Basic mi ukázal, v čem mám problémy s učením a jak se dají napravit. Pomohlo mi to, abych se naučil do té doby nepřehlednou mechaniku, nyní ji docela i rozumím.“ M.P.

„Naučil jsem se dobře číst, psát a počítat, také modelovat. Děkuji za trpělivost paní učitelky.“ V.T.

„Já jsem velice spokojena s doučováním, bylo to tady dobré, velice děkuji paní učitelce, co mě naučila a doufám, že už mi to dál půjde. Jsem spokojena s výukou. Paní učitelka byla bezvadná, jsem ráda, že mě naučila matematiku, moc vám děkuji.“ L.Š.

„Lenko, děkuji ti za to, že jsi mě naučila matematiku a fyziku, které jsem doposud nechápala. Dříve jsem dostávala samé pětky a čtyřky a teď jedničky a dvojky. Díky moc Lenko, moc jsi mi pomohla.“ K.

RODIČE:

„ S doučováním jsem byla velmi spokojená. Dlouho jsem váhala, zda syna Petra přihlásit na doučování do Basicu, a nyní po těch třech měsících jsem ráda, že jsem to udělala. Petr za ty tři měsíce zvládnul čtení a psaní, které nám dělalo velké problémy. Poznal, že učení může být i zábavné, naučil se trpělivosti, vzrostlo mu sebevědomí. Poznal, že ve škole může dostávat i lepší známky a to pro něj začalo být velká motivace. Petřík rád navštěvoval Basic a na každou hodinu se těšil. Děkujeme učitelce Gitě za trpělivost a čas, který mu věnovala. Pokud to bude možné, opět budeme docházet na hodiny doučování.“ P.

„ Se spoluprací paní učitelky Jarmily a paní ředitelky jsme byli velmi spokojeni. Marek se naučil v klidu číst a vypracovávat zadané úkoly. Který z rodičů má problém se svým dítětem, tak ať nemá strach se na toto centrum obrátit a oni rádi poradí.“ Z.

„ S výsledkem doučování jsem velice spokojena. Syn se zlepšil ve čtení i psaní. Učení ho začalo bavit a do školy chodí bez omlouvání. Dříve se u učení vztekal a nechtěl chodit do školy, ale po 2,5 měsících u vás získal sebevědomí.“ J.Š.

„ Jsem hodně spokojena s vyučováním v Basicu. Vyučování probíhá formou hry a pro děti to je nejsnadnější na pochopení. Vladík, když poprvé přišel sem, tak neuměl dát dohromady slabiku a přečíst po slabikách. Matematika: neuměl sčítat a odečítat, teď úplně v pohodě bez pomoci lehké příklady zvládne bez problému a bez chyb. Jsem vděčná za trpělivost a kladné chování od paní učitelky.“ V.T.

Tohle byly některé ze zisků, které si odnáší studenti a s nimi i rodiče. Po každém doučování píší do formuláře *Jaké to bylo* své dojmy a zdali souhlasí se zveřejněním.

10. Shrnutí výsledků šetření

V realizovaném výzkumném šetření jsem si vytkla za cíl zmapovat současný stav a fungování dvou, u nás relativně nových, vzdělávacích zařízení. Jednalo se o vzdělávací centra BASIC, zaměřená na pedagogickou intervenci především u těch žáků, kteří mají potíže s učením, a dále o anglické školy LITE, specializované na výuku anglického jazyka.

Potřebná data byla získána pro oba typy zařízení prostřednictvím dotazníkového šetření a rozhovoru s následujícími cílovými skupinami: ředitelé, učitelé, rodiče a žáci/studenti.

Pro každou z těchto čtyř skupin byly formulovány dílčí cíle, které jsem se pokusila naplnit.

Prvním dílčím cílem bylo získat od ředitelů informace o tom, jak u nás reálně fungují centra BASIC a školy LITE (jednalo se o údaje organizačního, provozního a personálního charakteru).

Takové údaje prozatím nejsou souhrnně zveřejněny. Každé z těchto zařízení má sice své materiály, které používá především ke své propagaci, ale v nich požadovaná data uváděna nejsou.

Po roce 1989 v České republice *vznikla* se souhlasem státu celá řada soukromých vzdělávacích institucí s různým zaměřením. Oba sledované typy zařízení u nás nemají dlouhou tradici - školy LITE fungují od roku 2000 a centra BASIC od roku 2004.

Nebyla k nám importována ze zahraničí nijak systematicky a cíleně, ale vznikla spontánně z nadšení jejich české propagátorky. Nemají tedy žádné centrální řízení a vzájemně svou práci nekoordinují. Ani jedno z obou typů zařízení není uvedeno v Rejstříku škol a školských zařízení MŠMT ČR (srv.

<http://rejskol.msmt.cz/>).

Provoz center i škol je hrazen z poplatků frekventantů. Jejich přesnou výši jsem nezjišťovala, ale řada rodičů i studentů uváděla, že nemohli v doučování nebo kurzu pokračovat, protože poplatky pro ně byly příliš vysoké. Nejedná se však o atypickou situaci, v řadě soukromých jazykových škol se platí poměrně vysoké školné.

Zájem žáků a studentů je dosti vysoký, mezi oběma zařízeními je však rozdíl. Jazykové školy LITE mají o polovinu více žáků/studentů (od doby založení 400-800) než centra BASIC (od doby založení 200-400). Tyto údaje korespondují především s vysokým, ještě ne dostatečně nasyceným, zájmem o výuku zj. anglického jazyka u nás (srv. údaje uváděné MŠMT ČR).

Personálně je výuka v obou zařízeních zajišťována obdobně. V centrech BASIC, stejně jako ve školách LITE, pracují nejčastěji 2 či 3 učitelé, a to buď na plný, nebo i na částečný úvazek. Některé školy LITE zaměstnávají podle aktuální potřeby i externisty. Rozdílná je však kvalifikace vyučujících. V jazykových školách pracují převážně učitelé s vysokoškolskou kvalifikací pro výuku anglického jazyka, kteří mají současně úvazek i na jiné jazykové škole. V centrech BASIC není od vyučujících přímo vyžadována učitelská kvalifikace.

Organizace výuky je v obou zařízeních odlišná, což je dáno především její rozdílnou náplní a jejím charakterem.

Doučování v centrech BASIC probíhá individuálně nejčastěji jednou týdně po 2 hodinách. Režim se může měnit podle potřeb dítěte a rodin a samozřejmě také dle možností centra.

V jazykové škole LITE jsou organizovány dva typy kurzů; skupinové (ranní, večerní a firemní) a individuální. Dotázaní ředitelé uvedli, že průměrně dochází žáci/studenti do školy třikrát týdně po 4 hodinách po dobu 6-12 měsíců. Jedná se tedy o intenzivní a časově bohatě dotovanou výuku anglického jazyka. Uvedená hodinová dotace je například srovnatelná s hodinovou dotací výuky angličtiny na státních středních školách (zde je průměrná hodinová dotace mezi 3-5 hodinami týdně vzestupně vzhledem k ročníkům).

Druhý dílčí cíl byl vztažen ke specifice studijních technologií používaných v centrech BASIC a v jazykových školách LITE. Učitelů obou zařízení jsem se ptala, v čem spatřují pozitiva a případná negativa v používané studijní technologii.

Zkušenost s vyučováním v jiných školách mají učitelé obou sledovaných zařízení stejnou. Mají tedy možnost určitého srovnání. Obě skupiny shodně uvádějí, že technologie používaná při doučování v centrech a při výuce angličtiny v LITE školách se významněji neliší od běžně používaných metod a postupů. Dosažení úspěchu při působení na žáky/studenty nespatřují v technologii jako celku, ale spíše v tom, že vede učitele ke skutečně důslednému dodržování požadavku vysvětlovat

pojmy tak, aby byly žákem/studentem dostatečně pochopeny, dále aby často využíval příklady ze života a názorné pomůcky a materiály pro procvičování a upevňování učiva.

Učební materiály, zj. v centrech BASIC, jsou zpracovány a používány tak, aby žáka/studenta přivedly k co nejlepšímu pochopení učiva. V tomto smyslu zde ještě spolupůsobí i to, že doučování je individuální – pozornost je směřována na jednoho žáka, jemuž učitel přizpůsobuje čas a tempo postupu.

Podle mínění učitelů je technologie lépe využitelná pro výuku individuální a dále při samostudiu u starších a zkušenějších studentů.

V jazykových školách LITE je akcent kladen (vedle gramatiky) hlavně na rozšiřování slovní zásoby a procvičování mluvení, především na základě dialogů. Během lekcí jsou používány zábavné prvky výuky.

Učitelé těchto škol uvádějí, že klíčem k úspěchu, který při výuce u studentů dosahují, je zejména intenzita výuky. Participuje zde i menší počet žáků/studentů ve skupině (nejčastěji byl uváděn počet 4-10 studentů).

Třetím dílčím cílem bylo zjistit, jaká je efektivita center BASIC z pohledu rodičů. Jinými slovy, jak jsou s doučováním spokojeni, zda a do jaké míry byl odstraněn problém, pro který do centra své děti přivedli.

Ukazuje se, že soukromě financované doučování, které bylo doménou spíše u studentů středních škol (zj. odstraňování slabých míst a mezer ve studiu a příprava na přijímací řízení na vysokou školu), dnes přichází ke slovu i u žáků škol základních. Školní psychologové soudí, že je dnes doučována asi třetina dětí staršího školního věku. K nejčastějším důvodům patří například to, že žák potřebuje dohnat látku; přestupuje z I. na II. stupeň ZŠ nebo na jinou školu; nepochopil látku v konkrétním předmětu anebo se mu vyměnili učitelé.

Doučování v centrech Basic vyhledávají rodiče dětí, které jsou ve věku 9-15 let. Šetření ukázalo, že k nejčastějším důvodům, pro které rodiče přivedou své děti na doučování, patří obtíže spojené s nabýváním dovedností ve čtení, psaní a počítání a současně poruchy koncentrace pozornosti. K dalším, avšak méně častým důvodům, patří nezvládnutí učiva v důsledku dlouhodobé zdravotní absence dítěte, celkově nižší nadání nebo nižší nadání v konkrétním předmětu.

V rámci doučování se učitelé v centrech ohledně postupu nebo některých konkrétních opatření radí s odborníky (psychology a speciálními pedagogy z PPP) a

s kmenovými učiteli. Standardní součástí procesu doučování jsou podle výpovědí rodičů jak pravidelné, tak i podle potřeby vyžádané konzultace.

Délka doučování se pohybuje v rozpětí od 2,5 měsíců až do jednoho roku (s přestávkami), je závislá na charakteru a závažnosti obtíží dítěte. Ne nepodstatným faktorem zde byly i finanční možnosti rodiny, neboť poplatek za doučování mohl významně zatížit rodinný rozpočet některých oslovených rodin.

Všichni dotázaní rodiče registrovali u svých dětí zlepšení, a to ve větší či menší míře. Shodně se vyjadřují v tom smyslu, že doučování nevedlo vždy k úplnému odstranění problému, ale že splnilo jejich očekávání.

Čtvrtým dílčím cílem bylo zjistit, jak hodnotí efektivitu doučování v centrech a výuky v jazykových školách žáci a studenti.

Dotázaní frekventanti center BASIC hodnotili výsledek doučování jako dobrý. Vyjadřují se v tom smyslu, že jim zj. pomohlo odhalit, kde mají největší problémy, a zároveň je naučilo konkrétní strategii pro jejich zvládnutí. Ze školy nosí lepší známky a učivo v problémovém předmětu teď lépe chápou. Učitele v centrech BASIC shodně hodnotí jako vysoce podporující a trpělivé.

Hlavním důvodem vesměs pozitivních hodnocení doučování je pravděpodobně to, že tato placená institucionalizovaná pomoc probíhá individuální formou a v potřebné intenzitě.

V hodnocení studentů jazykových škol LITE převažují rovněž pozitivní hodnocení. Dvě třetiny dotázaných uvedlo, že v kurzu LITE dosáhli svých očekávání. Za největší přínos považují to, že se naučili mluvit nebo že se jejich mluvení zlepšilo, mluví teď bez zábran a mnohem uvolněněji.

Třetina respondentů má i po absolvování kurzu přetrvávající problémy zj. se slovíčky a gramatikou. Důvodem může být to, že kurzy jsou třikrát týdně a ne všichni frekventanti mohou (nebo chtějí) věnovat novým slovíčkům a gramatice potřebný čas.

Většina respondentů se shodla v tom, že by ráda v kurzu pokračovala i dále.

IV. ZÁVĚR

Studijní Centrum Basic prezentuje svoji metodu jako něco jedinečného a bezkonkurenčního. Něco, co je zde úplně nové a nikdo předtím na to nepřišel. Nicméně to, že je nutné probírané látky porozumět, je známo od dob Komenského. Když prolistujeme základní učebnice didaktiky, zjistíme, že všechny zásady, které jsou popsány v knihách Hubbarda, jsou v těchto knihách zmíněny jinými slovy.

Na druhou stranu se dětem ve studijních centrech Basic věnují učitelé individuálně a mohou se zaměřit na konkrétní problém, který děti mají. Jsou tedy určitě přínosem pro zvládání studijních potíží.

Výuka cizích jazyků patří k prioritám českého školství, které se naplňují horko těžko. Odborníci neustále přemýšlejí, jak zdolat překážky, které při zlepšování jazykové výbavy stojí českým žákům v cestě. Jazykové školy LITE jsou zcela jistě nápomocny při zlepšování úrovně anglického jazyka u nás. Byly by však zcela jistě větším přínosem, kdyby učitelé v těchto jazykových školách byli více kvalifikovaní. Myslím, že se k tomu všemu postupem času dopracují a kvalita výuky se tím mnohem zvýší.

Je jisté, že by se mohlo ve školním systému mnoho změnit. Učitelé by měli své povolání brát více jako poslání. Je spousta takových učitelů, ale v mnoha případech nejsou učitelé pro svoji práci motivováni. Učitelé v Basicu a LITE jsou často především nadšenci. Kdyby se podařilo doplnit jejich alespoň základní pedagogické vzdělání, rozhodně by to přispělo k utřídění jejich vlastního pohledu na věc.

Podle mého názoru jsou tyto instituce přínosem pro společnost a postupem času se jistě dopracují ke zkvalitnění svých služeb a k postupnému vymizení zásadních nedostatků.

ANOTACE:

Tato diplomová práce se zabývá popisem fungování doučovacích center Basic a jazykových škol LITE.

V teoretické části jsou uvedeny alternativní směry ve vzdělání, které s těmito centry souvisí, a je prezentována Aplikovaná Scholastika, pod kterou centra Basic a LITE náleží. Je také popsáno postavení Aplikované Scholastiky ve světě.

V praktické části je popsána studijní technologie používaná v centrech Basic a LITE všeobecně, a pak jsem se již podívala do konkrétních vyučovacích hodin Basicu a LITE a popsala svá pozorování. Výzkum popisuje fungování těchto institucí v ČR.

Popisuji také další aktivity center a zamýšlím se nad klady a zápory tohoto vyučování.

ANNOTATION:

This thesis deals with analysis of the functioning of the tutorial centres Basic and language schools LITE.

In the theory part there are alternative streams in education stated which are connected with these centres and Applied Scholastics is introduced which Basic and LITE are its part. It is also stated the standing of Applied Scholastics in the world.

In the practical part is described study technology used in the centres Basic and LITE in general and then I looked more closely into the classes of Basic and LITE and described my observation. The research describes the functioning of these institutions in the Czech Republic.

I also describe other activities of the centers and I think of positives and negatives of these classes.

SEZNAM LITERATURY:

Bartoňová, M.: *Kapitoly ze specifických poruch učení*, Brno: Masarykova Univerzita, 2004.

Bartoňová, M., Vítková, M.: *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*, Brno: Paido, 2007.

Campanella, T. : *Město Slunce*, Řím, 1974.

Dušková, L. a kol. : *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*, Praha Academia 2006

Hubbard, L.R. : *Základní studijní příručka*, L.R. Hubbard Library 1994.

Hubbard, L.R. : *Studentský klobouk*, L.R. Hubbard Library 1992.

Hubbard, L. R. : *Dianetics 55*, L.R. Hubbard Library 1995.

Hubbard, L.R. : *Etika a kondice*, Kopenhagen: NEW ERA Publications International ApS, 2002.

Choděra, Ries, Mothejzíková, Hanzlíková, Malíř: *Didaktika cizího jazyka na přelomu století*, Editpress, 2001.

Jůva, V. et al.: *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*, Paido, Brno 2001.

Kroksmark, T. : *Jan Amos Komenský*, Lund, 1999.

Kubálková, P. : *Angličtina je téměř povinná, drží se i ruština*. Lidové noviny 2008.

Kutálková, D. : *První třídou bez problémů*, Praha: Makropulos, 2000.

Křivánek, Z., Wildová, R. : *Didaktika prvopočátečního čtení a psaní*, Praha, UK PF, 1998.

Matějček, Z. : *Dyslexie*, Praha: HaH, 1995.

Montessori, M. : *Montessoriovská metoda*, New York, 1964.

Murphy, R. : *English Grammar in Use*, CUP 1995.

Mužík, J. : *Didaktika profesního vzdělávání dospělých*, Fraus, Plzeň 2006.

Persson, B. : *Vzdělávací metody Aplikované Scholastiky, Odborný posudek*, Solna , 2004.

Průcha, J. : *Moderní pedagogika*, Portál, Praha 1997.

Steiner, R. : *Teorie a praxe antroposofie*, Stockholm, 1963.

Swan, M. : *Practical English Usage*, OUP 1995.

Šebek, M. : *Neklidné děti a jejich výchova*, Praha: SPN, 1990.

Vališová, A., Kasíková, H. a kol.: *Pedagogika pro učitele*, Grada, Praha 2007.

Vojtíšek, Z.: *Encyklopedie náboženských směrů v České republice. Náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*: Portál, 2004.

www.appliedscholastics.org

www.basic.cz

<http://www.r-factor.cz/basic.htm#coje>

<http://zena-in.cz/clanek/vyzkumy-poodhalily-tajemstvi-dyslexie>

<http://www.r-factor.cz/basic.htm#coje>

<http://rejskol.msmt.cz>

Jablíčko – občasník studijního centra Basic, 1/2009

Přílohy:

a) DOTAZNÍK PRO ŘEDITELE STUDIJNÍCH CENTER BASIC

Pohlaví:

Věk:

Vzdělání:

1. V jakém roce bylo Vaše centrum založeno?
2. Kolik dětí / studentů Vaším centrem za tuto dobu prošlo?
 - a) méně než 200
 - b) 200 – 400
 - c) více než 400
3. Kolik má Vaše centrum v současné době vyučujících?

Kolik z nich u Vás pracuje:

 - a) na plný úvazek
 - b) na částečný úvazek
 - c) externě
4. Spolupracuje Vaše centrum nějak i s rodiči?
 - a) konzultace dle potřeb rodičů (tzn. na žádost rodiče)
 - b) pravidelné konzultace jako standardní součást práce s dítětem
 - c) přednášky, semináře
 - d) jiné – uveďte, prosím, jaké
5. Zájem o centra Basic roste či klesá? Můžete mi poskytnout nějaká čísla např. za poslední 3 roky?
6. S jakými typy potíží se na Vás rodiče obracují (prosím očísľujte následující výčet od nejčastějšího k nejméně častému):
 - specifické poruchy učení (dyslexie, dysgrafie dysortografie)
 - dyskalkulie
 - poruchy pozornosti
 - nespecifikované problémy s učením (např. v důsledku snížených rozumových předpokladů)
 - jiné (uveďte prosím jaké)
7. Spolupracujete s jinými odborníky (psychology, speciálními pedagogy apod.), příp. jakým způsobem?
8. Jak se o Vás nejčastěji děti / rodiče dozvídají?

9. Jaké máte plány do budoucna?

b) DOTAZNÍK PRO ŘEDITELE JAZYKOVÝCH ŠKOL LITE

Pohlaví:

Věk:

Vzdělání:

- 1 V jakém roce byla Vaše jazyková škola založena?
- 2 Kolik studentů Vaší jazykovou školou za tuto dobu prošlo?
 - a. méně než 400
 - b. 400 – 800
 - c. více než 800
- c) Kolik má Vaše jazyková škola v současné době vyučujících?

Kolik z nich u Vás pracuje:

- a. na plný úvazek
 - b. na částečný úvazek
 - c) externě
- d) Jaké formy kurzů Lite nabízí? Očíslujte, prosím, od nejčastějších k nejméně častým.
- a. ranní
 - b. večerní
 - c. individuální
 - d. firemní
 - e. jiné – uveďte, prosím, jaké
5. Kolikrát za týden do Lite studenti průměrně dochází a jaká je délka vyučování?
- e) Jak dlouho k Vám průměrně student dochází?
- a. méně než 6 měsíců
 - b. 6 – 12 měsíců
 - c. více než 12 měsíců
6. Zájem o LITE roste či klesá? Můžete mi poskytnout nějaká čísla např. za poslední 3 roky?
7. S jakými typy potíží se studiem jazyka se na Vás studenti obrací?
- gramatika
 - mluvení
 - nemohou se naučit slovíčka
 - jiné (uveďte prosím jaké)
8. Poskytujete kurzy jiného než anglického jazyka?

9. Jak se o Vás nejčastěji studenti dozvídají?

10. Jaké máte plány do budoucna?

a) DOTAZNÍK PRO UČITELE BASIC

Pohlaví:

Věk:

Vzdělání:

1. Jak dlouho jste učil/a (učíte) na běžné škole a jak dlouho v Basicu?
2. Zapojujete (zapojoval/a jste) do svých hodin nějaké postupy ze studijní technologie?
3. Pokud ano, můžete uvést které?
4. Myslíte si, že s používáním studijní technologie by se mohl změnit pohled méně úspěšných žáků na školu?
5. Dosáhli jste pokaždé s použitím stud. technologie u studenta pokroku?
6. Učíte v Basicu: a) na plný úvazek
b) na částečný úvazek
c) externě
7. Kolik přibližně studentů prošlo Vaší praxí: a) méně než 15
b) 15 – 50
c) více než 50
8. Čeho byste chtěl/a ve své praxi docílit?

b) DOTAZNÍK PRO UČITELE V LITE

Věk:

Pohlaví:

Vzdělání:

1. Jak jste se k práci v LITE dostal/a?
2. Učil/a jste (učíte) na nějaké jiné škole? Jak dlouho (v měsících)? Jak dlouho v LITE (v měsících)?
3. Kolik hodin denně učíte?
4. Proč se vyučuje jen anglický jazyk? Jsou v plánu i jiné jazyky?
5. Jak se Vám zde pomocí studijní technologie učí?
6. Myslíte si, že LITE je nástrojem, jak lidi skutečně naučit anglicky?
7. Čím se podle Vás LITE liší od jiné výuky anglického jazyka?
8. Kolik máte průměrně studentů ve večerním kurzu? a) méně než 4
b) 4- 10
c) více než 10
10. Podaří se Vám vždy u studenta dosáhnout pokroku?

c) DOTAZNÍK PRO STUDENTY BASICU

Pohlaví:

Věk:

Vzdělání:

1. Jak se ti v Basicu líbí?
2. Chodíš teď do školy raději?
3. Co tě v Basicu nejvíc baví?
4. Jakou známkou bys ohodnotil/a Basic? (od jedné do pěti, jedna je nejlepší)

d) DOTAZNÍK PRO STUDENTY LITE

Věk:

Pohlaví:

Vzdělání:

1. Jak jste se o LITE dozvěděl/a?
2. Jaký kurz navštěvujete a jak často?
3. Jak jste spokojen/a s výukou?
4. Čím je tato výuka zvláštní?
5. Myslíte si, že Vás LITE skutečně naučí anglicky?
6. S čím Vám LITE nejvíce pomohl?
7. Máte v plánu chodit i nadále?

e) DOTAZNÍK PRO RODIČE (BASIC)

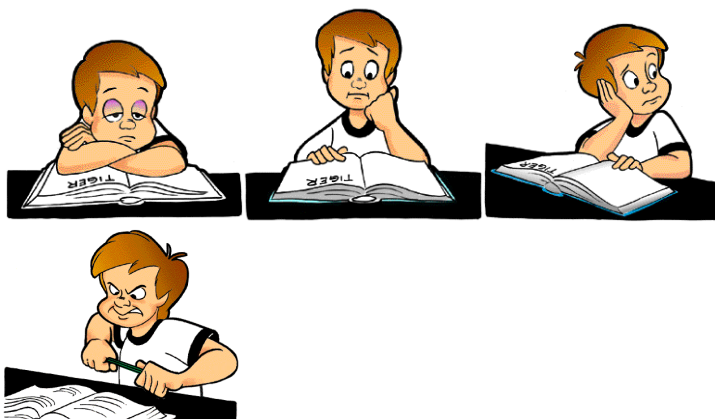
Pohlaví:

Věk:

Vzdělání:

1. Z jakého důvodu jste Basic zkontaktoval/a?
2. Jak dlouho Váš syn/dcera do Basicu chodil?
 - a) méně než 3 měsíce
 - b) 3 – 6 měsíců
 - c) více než 6 měsíců
3. Jak často do Basicu docházel/a?
4. Splnil Basic Vaše očekávání? Pomohl s tím, s čím jste přišli?
5. Zkoušeli jste i jiné formy pomoci (doučování)? Popř. jaké?
6. Jaká forma spolupráce byla mezi Vámi jako rodičem a Basicem?
Navštěvovali ještě nějaké jiné aktivity?
7. Hodláte s Basicem spolupracovat i v budoucnu?

f) Projevy nepochopeného slova: www.basic.cz

únava

pocit prázdnoty

nesoustředěnost

zlost, vztek

Další projevy:

- Student ztrácí zájem o předmět a studium všeobecně.
- Nedostatek porozumění toho, co se učí.
- pocit prázdna a hlouposti
- nastudování teorie, ale neschopnost použít naučené informace v praxi
- neposlušnost a problémy s disciplínou
- zanechání studia